

Directa

periodisme cooperatiu per la transformació social

Núm. 535 del 17/11 al 30/11 de 2021 2,5 €

Agredides i jutjades

Víctimes, advocades i terapeutes denuncien que la justícia atorga la presumpció de culpabilitat a les dones supervivents de violències sexuals

pàg. 4-11

SUPLEMENT 'PIRINEU EN JOC'

Setze pàgines d'informació sobre la candidatura als Jocs Olímpics d'hivern Pirineus-Barcelona 2030

periodisme cooperatiu
per la transformació social

EDITA

La Directa SCCL

Riera d'Escuder, 38, nau 1, planta 1

08028 Barcelona

Tel.: 935 270 982

Mòbil: 661 493 117

directa@directa.cat

www.directa.cat

DIPÒSIT LEGAL: B 16982-2016

Aquesta publicació intenta escriure amb un llenguatge no racista, no sexista i no androcèntric. La DIRECTA no comparteix necessàriament les idees expressades als articles d'opinió.

QUI SOM?

A fons

Jesús Rodríguez

Miralls

Gemma Garcia | miralls@directa.cat

Impressions

Laia Alsina, Bernat Solé i Albert Alexandre | impressions@directa.cat

Cruïlla

Guillem Martí i Laia Mas | cruïlla@directa.cat

Roda el món

Oriol Andrés i Joan Mas | internacional@directa.cat

Expressions

Elena G. Ruiz, Jofre Figueras i Eloi Latorre | expressions@directa.cat

La indirecta

Àlex Romaguera i Mariana Cantero

L'espina

Joan Castellà | espina@directa.cat

Fotografia

Sira Esclasans | fotografia@directa.cat

Il·lustració

Maria Conill | il.lustracio@directa.cat

Correcció

Miriam Tijani | correccio@directa.cat

Edició

Jesús Rodríguez | edicio@directa.cat

Disseny gràfic i compaginació

Pau Fabregat | disseny@directa.cat

Projecte gràfic

Lola Fernández, Gerard Casadevall, Diego Muñoz i Pau Fabregat

Coordinació web

Eloi Latorre, David Bou, Gemma Garcia i Maties Lorente

Coordinació País Valencià

Ester Fayos | paisvalencia@directa.cat

Audiovisuals

Marta Pérez | audiovisuales@directa.cat

Administració i subscripcions

Jordi Vilaró | administracio@directa.cat

Difusió

Estel·la Marcos | directa@directa.cat

Publicitat i distribució

Irene Selvaggi | publicitat@directa.cat

Gestió web

Talaios Koop.

NUCLIS TERRITORIALS I MITJANS COL·LABORADORS:

Osona ('El Setembre'), Lluçanès ('La Rella'), Maresme, el Camp, Terres de Ponent, Castelló, València, les Illes i Catalunya Nord. El Salto, La Marea, Pikara, Argia, Ahötsa, Soberania Alimentària i AralInfo

CONTACTES:

General directa@directa.cat

Redacció Barcelona redaccio@directa.cat

Redacció València paisvalencia@directa.cat

Subscripcions subscripcions@directa.cat

Distribució distribucio@directa.cat

PORTADA: PATRICIA CORNELLANA

La DIRECTA enguany hem rebut dues subvencions de la Generalitat de Catalunya, que representen un 5% del nostre pressupost. Per això hem de posar el seu logotip.

SUMARI

A FONS

4-11

Agredides i jutjades

Les víctimes de les agressions sexuals viuen un període de revictimitzacions en l'àmbit policial i judicial quan decideixen presentar una denúncia penal. Anna Celma Melero entrevista juristes, terapeutes, psicòlogues i supervivents de la violència masclista. Il·lustracions de Patricia Cornellana i infografies de Pau Fabregat.

MIRALLS

12-15

Entrevista a Clara Serna

Arqueòloga especialitzada en memòria històrica. Des de fa temps treballa en recuperar les restes de les represaliades del franquisme, tant des de la investigació com a peu de fossa. Preguntes d'Isabel Ginés i Carlos Gongga, amb fotos de Drakkar Consultores.

IMPRESSIONS

16-18

La vacunació obligatòria

Un cara a cara entre ConCiencias Barcelona i el col·lectiu Salut i Llibertat!, amb il·lustració de Beatriz HM.

L'atac a la societat civil palestina

Article de Luca Gervasoni, president de Lafede.cat. Il·lustració de Valentintada.

CRUÏLLA

19-21

Ganxo d'esquerra i combat nul

Els gimnasos populars autogestionats afloren arreu del país i són un dic de contenció contra l'extrema dreta, a més d'un espai d'oci, salut i trobada. Un reportatge d'Adrián Crespo amb fotografies de Carlos Baglietto, que inclou la crònica d'una vetllada de lluita.

RODA EL MÓN

22-26

Crisi migratòria a Bielorússia

Un article d'Abel Riu que analitza la fortificació de l'extrem est d'Europa.

Les exiliades de Nicaragua

Un reportatge de Nacho Ibáñez amb veus d'activistes refugiades a Barcelona.

La democràcia trontolla a Tunísia

L'anàlisi internacional del periodista i politòleg Ricard Gonzalez.

EXPRESSIONS

27-31

25 anys de Propaganda pel fet!

Nando Server ens porta la història de la degana discogràfica de Manresa.

El meu net Joan

Un relat de Josep Pimentel amb il·lustració d'Arnau Ledesma.

Ressenyes culturals

De la mà d'Aïda Camprubí, Ferran Riera i Laia Santís.

INDIRECTA

32

Entrevista a Noemí Font

Activista pels drets de la infància i autora del llibre *La revolució Shiwa*. Mare d'una nena de 6 anys amb espina bífida. Va organitzar una cursa perquè infants amb diversitat funcional gaudissin de l'espai públic. Hi parla Àlex Romaguera, amb foto de Rubèn Pocull.

Més que mil paraules

ROBERT ÀLVAREZ | Després de seixanta dies d'erupció, el volcà Cumbre Vieja de la Palma s'ha convertit en el més llarg dels últims tres segles a les Canàries. Ha destruït 2.500 edificacions i ha cobert més de mil hectàrees amb una capa de lava que oscil·la entre els cinc i els cinquanta metres de gruix. Todoque i La Laguna són dos dels nuclis del municipi de Los Llanos de Aridane que pràcticament han quedat esborrats de l'actual cartografia de l'illa.

Comunitat Directacoop

Aconseguir la tassa de la Directa!

Si ets subscriptora ja pots adquirir aquesta **tassa il·lustrada per Joan Manel Pérez per 10 euros**, les persones no subscriptores també la poden comprar per 12 euros.

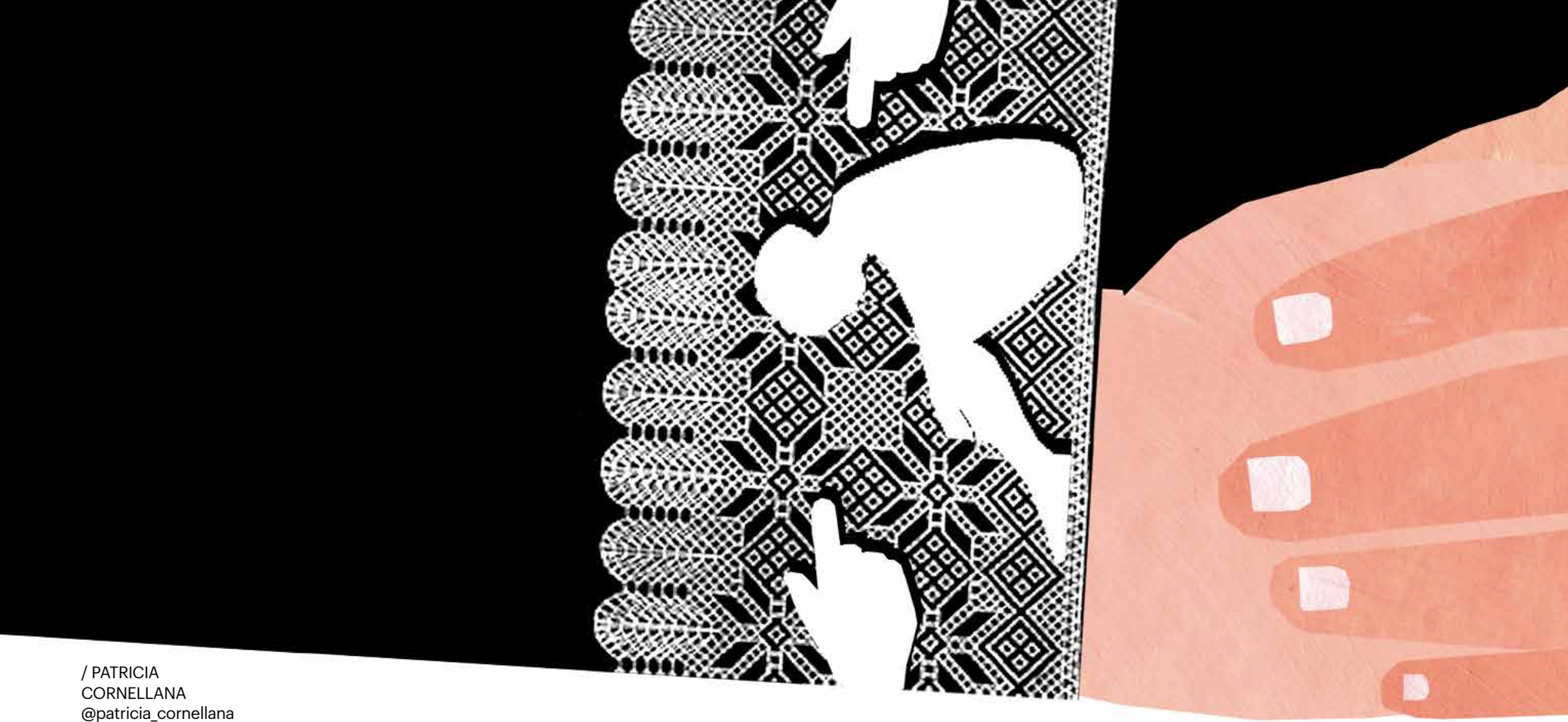
Si ets subscriptora entra a 'Espai per a subscriptores', a dalt a la dreta del web, abans d'accedir al producte i veuràs com se't rebaixa el preu automàticament.

Aprofita els descomptes per a les subscriptores de la botiga en línia.

L'espina

An illustration at the top of the page shows two hands. The left hand is white and holds a piece of intricate black lace. The right hand is a solid orange color and is positioned as if holding or supporting the lace. The background is black.

/ PATRICIA
CORNELLANA
@patricia_cornellana

VÍCTIMES DE LA JUSTÍCIA PATRIARCAL

En els processos judicials per agressions sexuals, les denunciants es veuen exposades a una violència institucional estructural. En molts casos, la revictimització és intrínseca al sistema penal

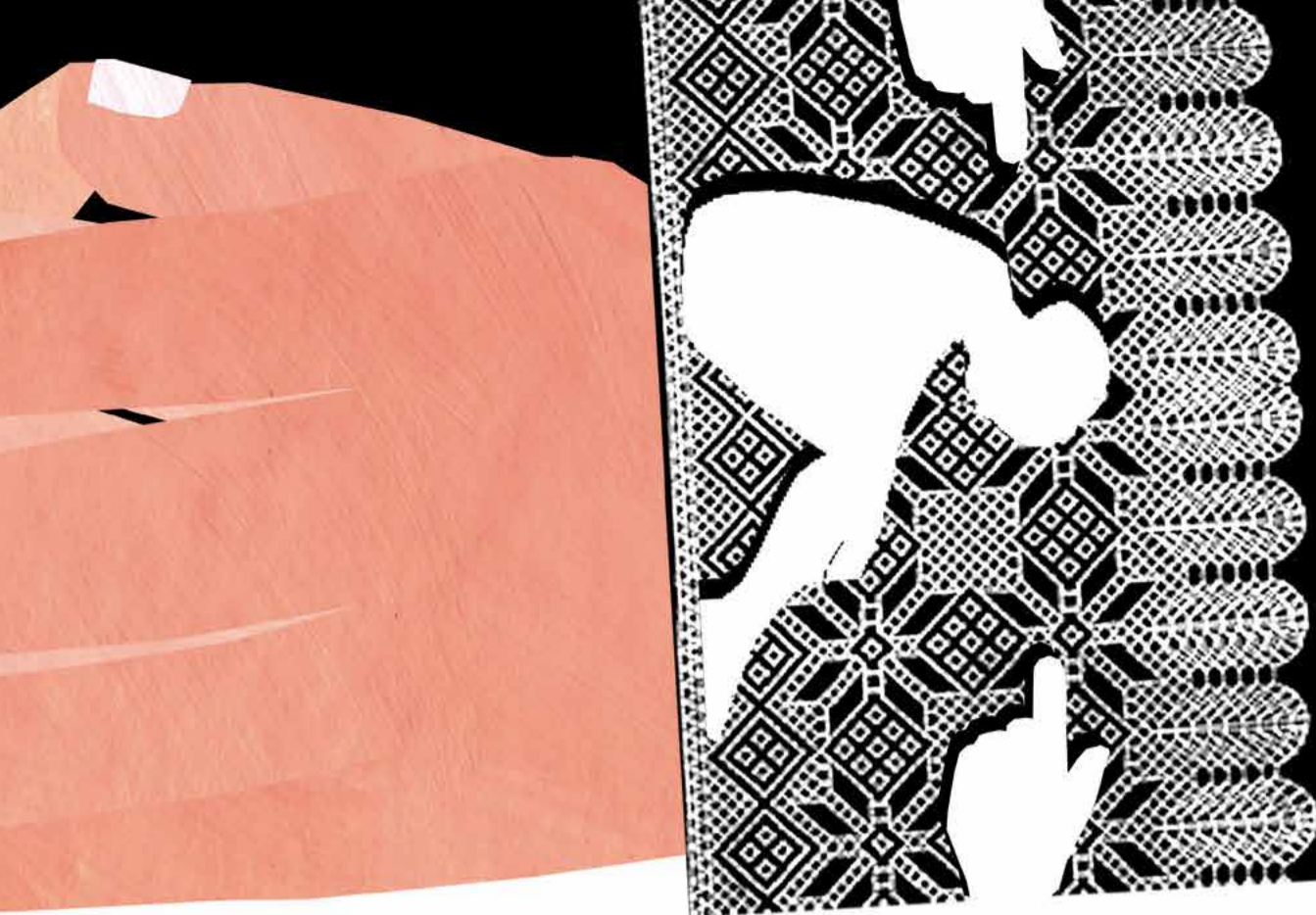
Anna Celma | @Acelmamelero

“**E**l judici era un 8 de març. Pensava que la data significaria alguna cosa”, explica Anna. La sentència, dies després, li tombava el bon presentiment. “Estava disposada

a passar per tota la merda de preguntes que els hi donés la gana. Ni tan sols em plantejava que no anés bé. La denúncia penal és l’única via legal que donen. Quan et forcen a anar per aquest camí, et destrossa que després tot quedi en res”, diu referint-se a la sentència absoluta.

Anna és una de les poques supervivents de violències sexuals que ha interposat denúncia penal. La delegació del govern espanyol contra la violència de gènere estima que sols un 8% de les víctimes denuncien, una xifra que augmenta fins a l’11% si s’hi sumen els supòsits on poden interposar una denúncia terceres persones. La dada només inclou denunciants de 16 anys o majors; queden fora la majoria de menors d’edat: s’estima que una de cada cinc infants ha patit agressions sexuals abans dels 17 anys.

Ella també entra en l’estadística de supervivents que, quan fan cas al missatge de “denuncia” que envien a tort i a dret les administracions públiques, després pateixen violències institucionals d’un sistema judicial amb profunds biaixos patriarcal, classista i racista. “Jo parlo de *retraumatització*”, ens explica Anna, “perquè no ets víctima de per vida, però sí que et poden fer reviure el trauma i ho fan. En el meu cas, el judici i la sentència m’han obligat a recórrer a antidepressius per poder seguir endavant”. Es tracta d’actuacions del circuit judicial que, en comptes de promoure

la recuperació de l'agredida, l'exposen a noves violències perpetrades per juristes, administratives, sanitàries, policies, pèrits, advocacia... i tot el seguit d'agents públics o privats que participen en la llarga travessa des de la interposició d'una denúncia a comissaria fins a l'eventual judici, si és que mai arriba aquest dia.

Bona i mala víctima

La revictimització passa en totes les violències de gènere i s'agreuja en una agressió sexual, on sovint l'únic testimoni és el de la mateixa víctima. Hi ha molts exemples, començant per les preguntes que reproduïxen un patró culpabilitzador que s'han donat a l'hora de presentar les denúncies o durant les testificals de casos reals: "Què feia allà a aquella hora?", "Anava provocant?", "Per què va quedar amb un desconegut?", "Havia begut? Havia sortit de festa?", "Com anava vestida? Com anava maquillada?", "Va dir que no? Quantes vegades?", "Per què no es va resistir?", "Amb aquest caràcter que té, com vol que em cregui que l'han pogut maltractar o violar?".

Un llarg etcètera habitual tant a les comissaries com als jutjats, especialment contra dones joves. Si bé cada cop hi ha més consciència i coneixement dels efectes d'aquesta mena de preguntes, per l'advocada especialitzada en violències masculines Sònia Ricondo García, "el problema és que les hem de seguir escoltant". Les denunciants no es preparen per explicar uns fets que les han afectat i danyat, sinó "per una batalla" que pot durar anys. "No és que ara passi més, sinó que hi ha més sensibilització" i les supervivents ho denuncien, detalla Ricondo.

A l'hora de presentar denúncies o testificar, les preguntes a les dones agredides reproduïxen un patró culpabilitzador

Se les qüestiona si no poden oferir un relat sense buits de memòria, quelcom greu en els casos de submissió química

"Hi ha un qüestionament i un component moralitzador molt fort de la conducta sexual de la víctima", des de la idea que s'ha "posat en perill a ella mateixa", diu l'advocada penalista Laia Serra. Vinculat amb això, "el consum de substàncies és un atenuant per a l'agressor, però un agreujant per a la víctima", critica Ricondo. Se la qüestiona si no pot oferir un relat sense buits

de memòria, quelcom especialment greu en els casos de submissió química, on l'amnèsia parcial és molt habitual i forma part del modus operandi dels agressors per garantir-se la impunitat. Però també si tenen un relat sòlid i coincideixen tots els detalls amb allò que es va declarar en la denúncia temps enrere, ja que s'interpreta com un testimoni redactat i après de memòria, com li va passar a l'Anna. "Una cosa és defensar el presumpte agressor i una altra agredir la víctima. No se'ns creu i se'ns posa en dubte una vegada i una altra. En abusos sexuals infantils, sovint es qüestiona el relat dels menors, encara que hi hagi informes mèdics i pericials. S'acusa les mares de manipuladores", denuncia Chelo Álvarez, presidenta i psicoterapeuta de l'associació valenciana Alanna de dones professionals contra la violència masculina. "Nosaltres ens sentim presumptes culpables. Per molt que hi ha jutges que no accepten aquestes preguntes, un cop està feta, el mal ja s'ha causat. Això no s'oblida. No hi ha cap ètica [envers les supervivents]", constata.

El consentiment s'analitza en funció de la conducta de les agredides, ja que "centren els interrogatoris en els mecanismes defensius d'ella, en comptes de mirar els mecanismes coercitius de l'agressor i les dinàmiques de poder en joc", exposa Serra, i se segueix buscant la resistència i la violència física.

En el cas d'Anna, li van qüestionar si patia síndrome d'estrès posttraumàtic, perquè havia trigat anys a demanar ajuda psicològica i denunciar. "Em van retreure que no anés l'endemà a la policia. No tenen en compte que pots estar en estat de xoc i voler tornar a casa tan aviat com puguis. M'han jutjat per »

» haver seguit la meua vida, que no m'hagi destrossat la carrera professional. Jo no encaixava en el rol de víctima. Has d'estar morta o plorant tota la vida. Tu vols desenganxar-te d'aquesta etiqueta", explica. Per ella, amb les violències institucionals, "passa com amb la violació: penses que això és quelcom que li passa a les altres, no a tu".

"La fortalesa de la víctima es castiga. Es lleigeix en clau d'animadversió o venjança", afegeix Ricondo, perquè el sistema només contempla rols estereotipats de victimització. És una aresta més de la cultura de la violació, amb conseqüències nefastes. "S'hauria de celebrar que no es trobin en estats vulnerables. En canvi, es jutja amb lupa l'actitud, l'afectació i la conducta. Elles em pregunten com han de vestir al judici. La declaració a jutjats i l'espera prèvia és el moment més dur. Per què passar tot aquest procés si s'estarà en el punt de mira durant anys? Sovint, la supervivent ha anat al sistema judicial i policial a buscar ajuda i n'ha sortit més malparada", constata.

No només hi ha menys denúncies que agressions, sinó que moltes mai arriben a judici i prèviament són arxivades

Una violència reincident és la de trobar-se els agressors als jutjats, denuncia la psicoterapeuta Chelo Álvarez

L'embut comença a comissaria

No només hi ha menys denúncies que agressions, sinó que moltes mai arribaran a un judici i s'arxivaran en el transcurs de la cursa d'obstacles penals. Es tracta d'un embut, on el tub petit només deixa passar els casos que no s'han pogut descartar de cap manera. Per Anna, el seu va ser un d'aquests. En els cinc anys des de l'agressió fins a la sentència, ha conegut moltes supervivents. "Les companyes em deien: 'Tu has arribat molt lluny, a mi no m'han deixat posar denúncia, a mi me l'han arxivat de seguida...'. Genera molta impotència", reflexiona.

Darrerament, a Catalunya, moltes denúncies d'agressions sexuals només les investiguen cosos policials. Això implica que es fa sense supervisió de jutges d'instrucció, advocacia o fiscalia. Les denunciants no poden comptar amb què la seva lletrada tingui espai per incorporar proves, interrogar els investigats, etc. "És un primer filtre. Quan denúncies potser trobes agents que t'entenguin, t'escoltin i et donin suport. O al contrari, que

et posin en dubte. Hi ha casos que et demanen veure els missatges amb les amigues, o fins i tot amb el mateix agressor", explica Serra.

"Parteixen del dubte de la solvència de la denúncia i indaguen si hi ha prou elements. Fa poc que els Mossos d'Esquadra són molt més proactius, no només la nova Unitat Central d'Agresions Sexuals. A partir d'ara em plantejo dues opcions. Una, que hi hagi més sensibilitat i s'ho prenguin més seriosament. O al revés, que davant l'increment tan important de denúncies per violències sexuals, els jutjats hagin ordenat investigacions exhaustives com a filtre", argumenta l'advocada. Després, l'atestat s'envia al jutjat d'instrucció corresponent i allà el cas mor o perviu.

Serra posa d'exemple un procés que li van arxivar només arribar al jutjat. "Totes les indagacions s'han fet sense que cap jutge dictaminés directrius i jo no he pogut interrogar ningú, perquè no estava personada. Són investigacions unilaterals i resulten problemàtiques", denuncia. "Inevitablement,

Prop de tres milions de dones agredides sexualment a l'Estat espanyol

Segons la Macroequesta de Violència contra les Dones 2019, compilada per la delegació del govern espanyol contra la violència de gènere, del total de dones residents a l'Estat espanyol de 16 anys o majors, el 13,7% han patit violència sexual al llarg de la seva vida. Així, s'estima que 2.802.914 dones han estat agredides per parelles, exparelles, familiars, persones de l'entorn pròxim o desconeguts. Ara bé, tenint present l'enorme xifra submergida, possiblement la dada es queda molt curta. Del total, el 6,5% han estat agredides per algú amb qui tenien o havien tingut una relació sexeafectiva.

De les violacions denunciades, el 81,2% les cometien persones properes a la víctima. En les agressions sexuals fora de l'àmbit de parella o exparelles, el 21,6%

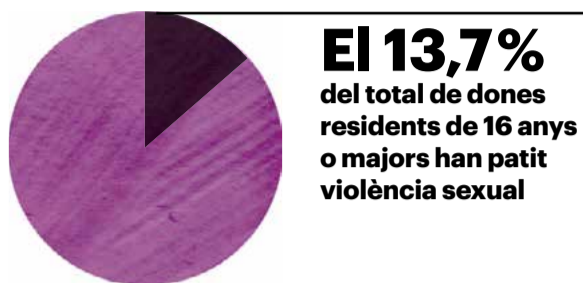
les cometien familiars, el 49% coneguts (amistats, companys de feina, veïnat, etc.) i el 39,1% desconeguts. Pot haver estat un cas únic (50,4%) o diferents episodis (49,6%). El 44,2% de les violències sexuals fora de l'àmbit de la parella es van cometre en un domicili (propri o aliè a la víctima) i en el cas de les violacions, el nombre augmenta fins al 59,1%. El 12,4% d'agressions fora de la parella són comeses en grup. El 99,6% dels agressors són homes i la gran majoria són nascuts a territori de l'Estat espanyol. Amb dades del Portal Estadístic de Criminalitat del Ministeri de l'Interior espanyol, des de principi d'any s'han denunciat 685 violacions als Països Catalans: 462 a Catalunya, 170 al País Valencià i 53 a les Illes. Pel que fa a les condemnes, entre 2017 i 2020 als Països Catalans se n'han dictat 578.

es fan les coses d'esquena a les parts. En aquest cas, els Mossos podrien destruir les peces de roba recollides després de trenta dies. No s'ha judicialitzat encara, i quan passi, no sé si hauran destruït proves. L'ampliació de l'autonomia policial pot ajudar a fer investigacions més profundes, però espero que no acabi desresponsabilitzant els jutges", assenyala Serra.

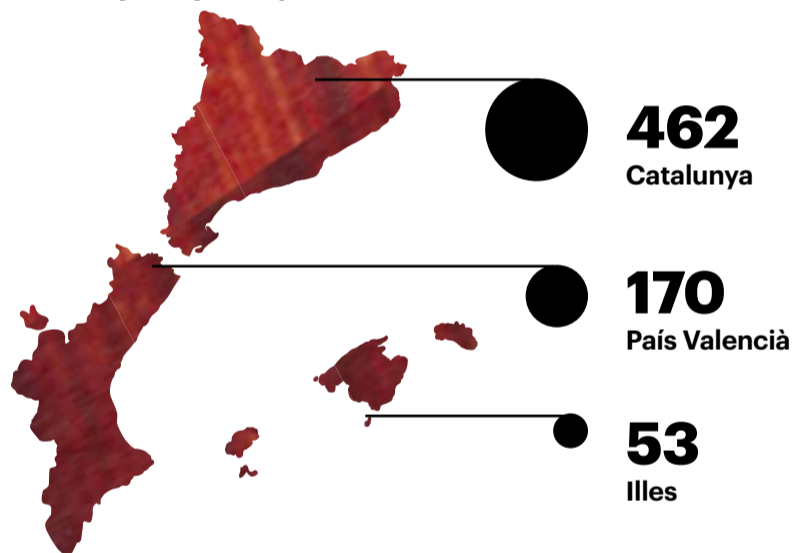
Burocràcia revictimitzant

Una violència institucional reiterada és la de crear-se els agressors als jutjats. Anna explica que, en el seu cas, se'l va trobar fora de l'edifici i als passadissos davant la sala on es feia la vista. "La situació era una merda, no podia ni anar al lavabo perquè estaven just davant ell i els seus acompanyants", recorda.

Segons Chelo Álvarez, és molt habitual als jutjats més petits, fora de les grans ciutats. "Només posen una mampara. És intimidatori. Ho revius tot un altre cop, quan li has de veure la cara. Moltes

685
violacions als Països Catalans
des de principi d'any

Agressions fora de l'àmbit de la parella

La situació d'haver-se de despullar davant de desconeguts poc després d'una agressió revictimitza

Si l'agressió s'ha comès fora del municipi de residència de la denunciada, s'hi sumen altres costos, materials i immaterials

denunciants i familiars entren per portes del darrere per evitar creuar-se l'agressor. En canvi, ells ho fan per l'entrada principal", constata.

També pot ser violenta l'exploració de metges forenses per a recollir mostres biològiques i potencials proves. Acostuma a passar en l'àmbit sanitari, si les supervivents reben atenció mèdica. La situació d'haver-se de despullar davant de desconeguts poc després d'una agressió revictimitza. Álvarez apunta que, malgrat que l'usual és rebre un bon tracte sanitari, recorda el cas d'una adolescent que tenia ferides greus amb molt de dolor: els metges forenses li van prendre les mostres sense sedació i li van preguntar insistentment si estava borratxa.

Si l'agressió s'ha comès fora del municipi de residència de la denunciada, s'hi sumen altres costos, materials i immaterials. Aquests casos es jutgen a la localitat dels fets, al contrari del que passa amb els processos penals per violències de gènere. Implica pagar desplaçaments i estances. Si

va passar a l'estranger, el procés anirà a parar a l'Audiència Nacional espanyola, a Madrid.

Ricondo recorda el cas d'una noia gallega agredida a la província de Girona: "Vam estar preguntant si hauria de declarar presencialment o no, per gestionar el viatge. La mare va telefonar a jutjats per esbrinar-ho i no tan sols no li van respondre sinó que li van dir: "Mira, és que com la teva filla hi ha moltes noies". També és recurrent la manca de cura amb informació sensible. Ricondo alerta que no es protegeixen adequadament les dades i posa l'exemple d'unes menors que havien patit assetjament: en l'ordre d'allunyament enviada a l'agressor hi constaven tots els domicilis de les nenes.

El col·lectiu feminista Justa Revolta denuncia que "l'exercici i reproducció de violència masclista de les institucions s'ha produït de manera flagrant en casos concrets que s'han fet mediàtics arreu, com en el procés judicial del cas de la Manada de Pamplona. A Sabadell també ens ha »

» tocat viure-ho de prop, amb la revictimització exercida contra la veïna que va patir agressions sexuals per part d'un grup d'homes. Assenyalem aquests casos estratègicament, perquè s'han fet mediàtics, però sabem que no són fets aïllats. Són un problema social, estructural, i un missatge per a la resta de dones”.

La denúncia penal no està a l'abast de tothom

Les expertes parlen d'una “justícia patriarcal”, amb moltes discriminacions interseccionades que en dificulten l'accés. Per exemple, a persones migrades, amb una situació administrativa irregular; persones amb diversitat funcional o que han estat psiquiatritzades; qui fa ús habitual o puntual de substàncies estupefaents; qui no pot pagar un procés que pot costar més de 6.000 euros; per discriminacions transfòbiques, sumades a la doble barrera pels col·lectius LGBTIQ+, perquè sovint la judicatura no entén les violències fora del marc heterosexual o bé perpetua l'estereotip de la promiscuïtat; persones racialitzades que s'exposen a biaixos racistes i xenòfobs; treballadores sexuals; o si s'és menor d'edat, l'han d'acompanyar familiars o tutores i, de retruc, les adolescents poden veure exposada forçosament la seva vida sexual.

Un cas on conflueixen diverses opressions és el de les temporeres de la maduixa a Huelva l'any 2018. Aintzane Márquez Tejón, advocada sènior de Women's Link Worldwide, explica que s'hi interseccionava el fet de ser dones, marroquines, estar empobrides, no conèixer l'idioma ni tenir vincle social o teixit comunitari, entre altres factors.

La denúncia impactava fortament en les seves vides, ja que posava en risc ser contractades en el futur: “La mateixa empresa les havia de tornar a cridar la temporada següent. Això era improbable que passés. A més, denunciar per la via penal feia que ho acabés sabent la família, les comunitats d'origen... i s'exposaven a un estigma molt fort”, assenyala Márquez. D'altra banda, van ser forçades a retornar al Marroc. “És absurd dir que denunciaven per aconseguir els papers, quan precisament té l'efecte contrari: els fa perdre la feina. S'han vist exposades al judici del seu comportament com a víctimes, a més de patir tots els prejudicis racistes”, argumenta Márquez.

Sònia Ricondo constata que hi ha agressions sexuals que abans no es denunciaven i a les quals el sistema judicial no sap fer front adequadament: l'àmbit de la parella, exparella o persones conegudes. Això, malgrat que les violències sexuals són sistèmiques quan hi ha violències de gènere, recorda Chelo Álvarez.

La majoria d'agressions sexuals les cometen persones pròximes. Això vol dir que la supervivent patirà l'impacte de l'agressió i d'una denúncia a escala comunitària: família, veïnat, militància, àmbit laboral, estudis... “La societat no està preparada per pensar que tots els homes són potencials violadors”, conclou Laia Serra. A l'altre extrem, els

“La societat no està preparada per pensar que tots els homes són potencials violadors”, conclou Laia Serra

“És una gran fal·làcia creure que la denúncia penal és la solució màgica per a tot”, diu la psicòloga Núria Iturbe Ferré

processos judicials tenen forts components discriminatoris o xenòfobs: és molt més factible la condemna a un agressor estranger o racialitzat, que no pas a un blanc i europeu.

Serra opina que el pas de denunciar està condicionat per la desinformació. “Moltes dones acaben no fent-ho quan se’ls hi explica tot pel que hauran de passar. Hi ha la falsa creença que el procés judicial té la possibilitat de restaurar a la víctima. Això no és així. L’expectativa de responsabilitzar l’agressor i desresponsabilitzar la víctima no es compleix”, assenyala.

Reconvertir les supervivents en protagonistes del procés

Per Núria Iturbe Ferré, psicòloga que treballa a Intress i PrevenSI, és un error que l’única via per construir un relat de supervivència sigui la denúncia penal. “És una gran fal·làcia creure-ho com la solució màgica per a tot”, considera. I com l’horitzó eventual és el binomi condemna/absolució, amb totes les conseqüències d’ambdós supòsits,

es pregunta què passa si absolen a la persona o no hi ha proves suficients: “Et treuen la categoria de supervivent, de víctima?”.

Segons aquesta psicòloga, hi ha moltes raons per denunciar que van més enllà d’una condemna: donar significat com a violència al que s’ha passat, aconseguir un reconeixement del dolor, sentir que se les desculpabilitza, com a acte de reparació amb una mateixa, davant la vergonya o l’estigma, pel desig de protegir a qui perceben en risc potencial, sobretot en violències viscudes en la infància o l’adolescència... En particular, la no repetició és un dels motors més forts, com una qüestió de responsabilitat col·lectiva i sororitat.

Iturbe Ferré reclama que el sistema judicial es focalitzi en què necessiten les supervivents: donar un paper més actiu a les víctimes, no infantilitzar-les, preguntar què n’esperen. “Actualment, no són protagonistes dels seus processos. És important no qüestionar les emocions ni l’estat de xoc. Cal més exigència en el coneixement de com funciona el trauma”, argumenta.

Per exemple, falta coneixement de les reaccions bàsiques davant una agressió: el *freeze/fly/fight/fawn*, que pot implicar quedar-se garratibada sense poder reaccionar, intentar fugir, intentar oposar resistència o bé assumir una actitud “cooperativa” per evitar més mal. En particular, Serra assenyala que els tribunals no entenen la minimització del risc com un mecanisme d’autodefensa.

Segons l’advocada Aintzane Márquez, “no s’haurien d’acceptar mai proves ni preguntes que qüestionin o analitzin el comportament posterior de les víctimes”, i defensa que cal un compromís dels tribunals en la decisió de quins són els límits.

A més, denunciar a comissaria té una connotació emocional molt complexa. Comptar amb assessorament professional i escriure una narració dels fets abans de declarar, pot ajudar a fer-ho menys dur. Una reivindicació compartida és evitar la repetició del testimoni: garantir una única declaració gravada, amb acompanyament lletrat i en presència d’una psicòloga, que després es faci servir al llarg del procés. Per Ricondo, això ajudaria a la víctima a centrar-se en la seva recuperació. “És horrible obligar-me a no oblidar cap detall de què va passar, perquè ho haig de repetir tot en el judici. Sense oblidar-me’n durant cinc anys”, denuncia Anna.

Com que els temps judicials s’allarguen molt -mínim dos anys, però poden ser sis o set-, les sentències potser es carreguen de cop la recuperació emocional que s’ha fet en aquest lapse. “O escurcem els tempos judicials o permetem els processos emocionals”, assenyala Iturbe Ferré, i afegix que si triguem anys a jutjar algú que ha agredit sexualment, ens va a la contra en la possible reinserció. “Cal que siguin judicis ràpids, que la condemna sigui efectiva i que es dictin ordres de protecció. Si no, les que viuen amb por són les víctimes”, argumenta Chelo Álvarez. En aquest sentit, tant Ricondo com Serra apunten que Catalunya és el territori on es concedeixen menys ordres d’allunyament per violències masclistes, i pitjor si es tracta d’agressions sexuals.

Malgrat que per la COVID-19 s’han implementat mecanismes telemàtics per declarar a distància, no sempre funcionen correctament. D’altra banda, és possible que la supervivent no vulgui o no pugui fer-ho a través d’una pantalla. Per Ricondo, garantint un pas mínim i proporcional pels jutjats, declarar en persona pot fer sentir-se escoltada »

L’assessorament professional i escriure una narració dels fets abans d’anar a declarar pot ajudar a fer-ho menys dur

Com que els temps judicials poden ser de sis o set anys, les sentències poden escapçar la recuperació emocional aconseguida

**Subscripció
gratuïta*** per
a les activistes
d’**Escola Valenciana**

Del 2 al 30 de novembre
directa.cat/product/escola-valenciana

Més informació a:
activistes@escolavalenciana.org o a directa@directa.cat

*La subscripció gratuïta dura dos mesos

#6AnysDirectaPV

Directa
Escola Valenciana

» i contribuir a la reparació emocional. Apunta, però, que cal que tinguin a disposició equips especialitzats i un suport curós en cada punt del procés.

Serra, Ricondo i Márquez coincideixen que no es tracta només d'aconseguir sentències condemnatòries. La judicatura pot considerar que no hi ha prou elements per condemnar i això no és incompatible amb reconèixer la veracitat dels testimonis de les supervivents. O amb fer pedagogia contra la cultura de la violació, redactant amb mirada de gènere i sensibilitat envers les víctimes; quelcom del que són corresponsables tots els agents implicats en el procés. "Elles sovint donen més importància a

"Busco que ell assumeixi la responsabilitat dels seus actes. Això és el que fa que no pugui tancar aquest procés", explica Anna

Psicòlogues i advocades creuen que majoritàriament no s'aborden d'arrel les causes estructurals que permeten les agressions

la reparació que no a la condemna", assegura Laia Serra.

"Busco que ell assumeixi la responsabilitat dels seus actes. Això és el que fa que no pugui tancar aquest procés", explica Anna. Per ella, "centrar l'atenció en la víctima significa reconèixer el dany patit i que t'ajudin a reparar-lo. S'ha d'exigir que l'Estat pagui el cost de les teràpies a les víctimes d'agressions sexuals, hagin guanyat o no els judicis. Si se li guardés el respecte, a la gent li costaria menys identificar-se com a víctimes. Aportaria més humanitat a tot el que viuen, es denunciaria més i les estadístiques serien més reals", apunta.

Endurir les penes no solucionarà els problemes

Alguns d'aquests reclams s'inclouen a la legislació coneguda com a llei de "només sí és sí", impulsada pel govern espanyol. Per exemple, l'eliminació del tipus penal d'abús sexual -que reduïa judicialment la gravetat si no hi havia ús de la força física- deixant només el delictes d'agressió sexual. També preveu recursos per a les víctimes, encara que no denunciïn penalment, si s'acrediten a través d'informes socials, sanitaris o de centres especialitzats.

Ara bé, a banda de les crítiques des de veus del treball sexual, les professionals de l'atenció i l'acompanyament a les supervivents de violències sexuals estan a l'espera de veure com es concreta i es fa efectiva aquesta legislació i, sobretot, com es

trasllada tot plegat a una justícia profundament patriarcal. "El sistema judicial té la mateixa òptica esbiaixada que la societat. La víctima se sent sistemàticament jutjada, perquè aquest és l'objectiu", apunta Serra. Per tant, el problema és la cultura judicial, no només les eines, i la resposta no tan sols ha de ser canviar les lleis.

Márquez, Ricondo, Serra i Iturbe Ferré comparteixen un punt de vista polèmic: l'enduriment de les condemnes i el punitivisme no contribueixen a evitar la repetició, reparar el dany o a garantir la responsabilització dels agressors. Per Márquez, hi ha vies de reparació que van més enllà del càstig a la persona culpable, i que inclouen la responsa-

bilitat de l'Estat de no permetre que es repeteixin aquestes violències.

I és que majoritàriament no s'aborden d'arrel les causes estructurals que han permès les agressions. Es descuida tota la feina prèvia per evitar que mai arribin a passar, assenyalava Iturbe Ferré, i manca la perspectiva comunitària: "Com a societat, què hem fet per evitar-ho? Què podem fer diferent, perquè passi menys? Ens hem inhibit respecte de la responsabilitat col·lectiva. No naixem amb la voluntat d'exercir la violència sexual, es construeix amb característiques personals, socials...", argumenta.

Per ella, en els processos judicials es fa un ús populista de la comunitat per clamar penes més

Informar no pot implicar vulnerar les agredides

Des del crim múltiple d'Alcàsser i fins a la recent agressió sexual d'Igualada, una llarga trajectòria de premsa groga que no pensa en les víctimes

A. C. | @Acelmamelerero

Si el poder judicial revictimitza, un altre element de violència es dona a través dels mitjans de comunicació. Per exemple, quan es construeixen casos atomitzats, descontextualitzats i estereotipats, fiscalitzant les denunciants i invisibilitzant als agressors sota l'argument de la presumpció d'innocència.

En el llibre *Microfísica sexista del poder* (Virus Editorial, 2018), Nerea Barjola analitza en profunditat aquests mecanismes a través de la cobertura que es va fer de l'agressió i assassinat de tres adolescents a Alcàsser (l'Horta) l'any 1992. Però per molt que hagin passat dècades, seguim sumant exemples. En particular, s'ha vist en agressions sexuals perpetrades en grup: la cobertura de la violació a Pamplona l'any 2016 durant els Sanfermines o els casos de Sabadell (el Vallès Occidental) i Manresa (el Bages).

"De judicis d'agressions sexuals, n'hi ha cada dia. Per què es trien uns i no altres? Si escollim fer públics i famosos els que tenen un component més extrem per la víctima i fem ferida profunda en la revictimització, llancem un missatge molt clar per la resta de víctimes: mira a què t'exposes. Algú els hi ha preguntat a aquestes noies si volien que el seu cas fos bandera? Correm el risc d'utilitzar-les com insígnia d'una causa sense tenir en compte si això les beneficia", reflexiona Iturbe Ferré.

A més, alerta que això assenyalava de quines víctimes la societat considera que es mereix parlar i de quines no: "Un cas clar és el de les temporeres de Huelva, que van merèixer menys atenció". Per això, hi ha d'haver formes per "explicar el que t'ha passat sense que t'exposis a ser totalment ignorada o a ser notícia set dies a la setmana obrint portades", defensa.

Hi coincideix Aintzane Márquez, que argumenta que “s’han de cobrir els casos, però no a qualsevol preu. No només revictimitza la justícia, també ho fan els mitjans de comunicació i la societat en general. Informar de les violències sexuals visibilitza aquesta realitat, però no es pot comunicar de qualsevol forma sense tenir en compte com afecta les agredides”. Posa l'exemple de la recent cobertura de l'agressió sexual contra una menor d'edat a Igualada (l'Anoia): “No hi ha cap necessitat d'exposar com han estat les lesions per entendre la gravetat d'aquest tipus de delictes”, ja que probablement això danya la persona que ho ha viscut.

Bea Masià, cofundadora de la històrica entitat catalana contra la violència masclista Tamaia, es pregunta quina difusió hi ha dels projectes de supervivents més enllà del 8M o el 25N. “Autèntiques heroïnes invisi-

“No hi ha cap necessitat d'exposar com han estat les lesions per entendre la gravetat dels delictes”, assevera Aintzane Márquez

bles en la lluita contra les violències masclistes. L'únic que se'ns mostra és la violència contra les dones i altres subjectes dissidents”, assenyalava el mes d'octubre en el vintè aniversari de l'Observatori de les Dones en els Mitjans de Comunicació.

Per les feministes sabadellenques de Justa Revolta, “informar no hauria de suposar reproduir les desi-

gualtats socials i de gènere. No pot implicar vulnerar i pertorbar la intimitat de les agredides. No hauria d'implicar revictimitzar ni contribuir a generar terror sexual a la resta de dones. Cal aprofitar els mitjans de comunicació per estendre discursos feministes que assenyalen la responsabilitat de les institucions, dels homes que agredeixen, de la societat. I que deixin de posar l'atenció en les dones que han estat agredides”, afirmen.●

Igual que els estereotips de les víctimes, Iturbe Ferré assenyalava que l'etiqueta de “monstre” pels agressors és contraproductiu

altres, quelcom que després es reproduïx a les cobertures mediàtiques. “Una resposta efectiva requereix un temps raonable i ha de ser ajustada a l'acció”, i si els processos penals fossin més ràpids, tindríem probabilitats molt més elevades de rehabilitació, d'evitar la reincidència, i de donar a aquestes persones l'oportunitat de ser algú diferent. Tant com els estereotips de les víctimes, Iturbe Ferré assenyalava que és contraproductiu l'etiqueta de “monstre” pels agressors. Convertir-los en l'altre, deshumanitzar-los, no permet afrontar que són part i producte d'aquesta societat patriarcal. Serra també assenyalava que “el millor fre és el rebuig social a les violències sexuals. L'agressor

està més pendent de si li giraran la cara al bar, que no pas d'una eventual i poc probable condemna penal”.

En canvi, hi ha més pressió perquè les denunciants tinguin present els efectes d'una condemna per l'agressor, que no pas perquè aquest reconegui les conseqüències de la violència sexual comesa. “En termes feministes, és molt controvertit, però moltes denunciarien si no comportés ingressos a presó”, comparteix Serra. En aquest sentit, l'Anna assenyalava que “els anys de condemna no m'importaven tant. Volia el reconeixement del dany. Serà un gran canvi si tenim un context social que, en comptes de la cultura de la violació, sustenta que la gent es responsabilitzi dels seus actes”.●

Clara Serna,

arqueòloga

“Memòria comporta recordar el que va ocórrer i evitar que torne a succeir”

Text: Isabel Ginés | @isabelgines i Carlos Gongga | @carlos_gonga
Fotografia: Drakkar Consultores

És arqueòloga especialitzada en memòria històrica. Fa temps que treballa per recuperar les restes de les represaliades del franquisme, des de fa anys, en el marc de la investigació i ara a peu de fossa. Avui dia, al País Valencià s'estan realitzant nombroses exhumacions i un banc d'ADN perquè, després d'anys de política de desmemòria, s'aconseguien recuperar milers de restes de persones assassinades per les seues idees. S'està començant a fer molt per la memòria, sobretot en el procés d'exhumació i les identificacions. Però encara queda molt pendent per exhumar o investigar, com ara els esclaus del franquisme, els camps de concentració, la repressió contra les dones i els nadons robats.

Què és una exhumació i com s'hi treballa?

Una exhumació és una intervenció arqueològica que consisteix a localitzar restes humanes i excavar les fosses on es troben soterrades. A l'hora d'exhumar, moltes vegades s'ha de tenir en compte que l'os és un material molt delicat. S'ha de treballar de forma molt acurada i metòdica, tractant de no danyar els ossos en la mesura que siga possible. A més, és important recordar que aquestes restes van pertànyer a éssers humans, motiu pel qual l'ètica sempre ha d'estar present. L'objectiu primordial de l'arqueologia en memòria històrica és exhumar de forma documentada i científica les restes de les persones represaliades durant la Guerra Civil i la dictadura franquista perquè els seus familiars les recuperen i els soterran on vulguen.

Se sap la xifra de fosses comunes i persones desaparegudes?

És molt complicat saber-ho. Hi ha el mapa de fosses, però, així i tot, queda molta feina pendent per identificar totes les fosses, cada any se n'identifiquen més. És inexacte i queda molta feina. Donar una xifra és impossible, només se'n pot tenir l'aproximació que es mostra en els mapes de fosses, però queda molt de camí i de recerca.

En el teu camí com a arqueòloga, en quantes campanyes d'exhumació has treballat?

He treballat en quatre campanyes d'exhumació, totes elles de memòria històrica. La primera va ser a Monòver (el Vinalopó Mitjà), la ciutat alacantina

d'on soc. Després, vaig estar a Benissa (la Marina Alta), a Elx (el Vinalopó Mitjà) i a Alacant (l'Alacantí). En els quatre casos he pogut col·laborar amb l'empresa Drakkar Consultores, que realitza una gran labor en matèria d'exhumacions relacionades amb la memòria històrica. Ara estem treballant a la fossa número 36 del cementeri de la ciutat d'Alacant, on s'espera que trobem 22 cossos de represaliats. Començarem prompte l'exhumació dels cossos de la fossa 20, on creiem que es troben 14 represaliats d'Asp (el Vinalopó Mitjà) i d'altres localitats confrontants.

Les exhumacions a Monòver van ser molt importants per a tu. Per quina raó? Com va ser l'experiència?

Sí, la fossa comuna de Monòver va ser molt important per a mi perquè va ser el meu treball d'investigació durant més de dos anys. En qüestions de memòria històrica, fins i tot quan sembla que tot està molt clar, sempre poden sorgir coses que et descol·loquen tot el treball. Hi va haver un problema i és que, en aquest cas, quan els treballs d'excavació ja estaven en marxa, va aparèixer un testimoni, que no havia parlat abans, que ens va explicar que la zona s'havia buidat i havien tirat les restes dels represaliats a un lloc desconegut. Ningú ho sabia fins a aquell moment, va ser una situació molt desafortunada. S'esperava trobar almenys 26 persones que, segons els estudis realitzats, van ser afusellades entre el 18 d'octubre de 1939 i el 5 de desembre de 1939. Llitem amb intensitat conjuntament amb els familiars i les autoritats, Monòver és la meua ciutat i volíem que les exhumacions serviren per a aconseguir reparació.

Encara que es va remoure la terra, no va ser possible, ja que els ossos no es van poder recuperar.

En el cas d'Elx, vau treballar dins d'un aljub, un dipòsit d'obra destinat a desar aigua potable. Allí van ser afusellades almenys catorze persones dels municipis d'Elx, Crevillent i Asp. Els represaliats solen acabar a una fossa comuna, però, en aquest cas particular, els van llançar a l'interior de l'aljub del cementeri. Aquest aljub tenia també una altra peculiaritat: es feia servir com a ossera, per la qual cosa vam traure moltes restes. Van ser aproximadament les restes de 100 a 150 persones.

“ ”

El meu treball consisteix a estudiar les societats passades a través del que ens van deixar

L'objectiu a les fosses és trobar les restes i tornar-les a les famílies perquè puguen tenir una sepultura digna

Què és la memòria? I què significa per a tu ser arqueòloga de memòria?

Doncs per a mi és una cosa molt important i, al mateix temps, necessària. Definir *memòria* és complicat, la veritat, però crec que forma part de nosaltres, dels nostres avantpassats. Tots i cadascun de nosaltres fem memòria sense donar-nos compte. Aquesta memòria és fonamental per entendre un poc millor d'on venim i, sobretot, per evitar tornar a cometre els mateixos errors d'aquelles persones que ens van precedir. Aquesta memòria que totes i tots fem, que forma part de nosaltres, ha de ser recordada i, sobretot, no ha de ser mai esborrada o silenciada. Si ho fem, d'una banda estem anul·lant les persones que la van fer, i de l'altra, una part de nosaltres mateixos. Com a arqueòloga, el meu treball consisteix a estudiar les societats passades a través del que ens van deixar, normalment, per mitjà de les restes materials, però també de la seua memòria. Per això crec que l'arqueologia de la memòria és fonamental. *Memòria* comporta recordar, donar veu i dignificar aquelles persones que van ser silenciades, recordar el que va ocórrer i evitar que torne a succeir.

Com afronteu i viviu el moment en què un familiar s'apropa a la fossa comuna per informar-se del vostre treball i del seu avantpassat?

Realment, cada vegada que escoltes un testimoni et marca. Et narren les seues vivències, part de la seua memòria. El fet que les compartiquen amb mi m'ha marcat sempre. Quan s'acosten a veure'ns, es noten en l'aire moltes emocions, s'acosten impacients i molt esperançats en què els podrem donem bones notícies o dir-los que hem trobat els seus familiars. Sabem que fa molt de temps que esperen aquest moment. Personalment, sempre sent molta pressió perquè vull fer bé el treball i intentar aconseguir l'objectiu: trobar aquestes restes i tornar-les a les famílies perquè puguen tenir una sepultura digna. Nosaltres sempre estem disposades i disposats a ajudar-los, resoldre els seus dubtes i estar al seu costat.

Quina mena d'informació els podeu donar?

Intentem resoldre els seus dubtes en la mesura que ens siga possible, encara que no sempre podem explicar-los massa detalls. Quan estem exhumant no podem donar cap resultat amb certesa, ja que fins que no es facen els estudis posteriors al laboratori i les proves d'ADN no hi ha res cert al cent per cent, tot són conjectures, i això no és científic. A més, seria donar-los falses esperances i això no està bé. Aleshores, els intentem explicar un poc en què estan consistint els treballs d'exhumació i què anem a fer per poder recuperar les restes d'aquelles persones que es troben a la fossa.

Com va ser el teu procés per arribar a convertir-te en arqueòloga i més concretament per especialitzar-te en memòria històrica? Quines han sigut les teues intervencions en aquesta matèria?

A mi sempre m'havia agradat l'arqueologia, però no va ser fins que em vaig especialitzar a Madrid quan vaig descobrir que l'arqueologia dedicada a la memòria històrica era el que realment m'agrada. Va ser casualitat: al màster tenia una assignatura d'arqueologia forense i dels drets humans, i va ser un punt d'inflexió que em va fer adonar que volia dedicar-m'hi. Fins hui, he treballat en quatre exhumacions i seguisc especialitzant-me amb la tesi doctoral sobre els hospitals militars d'Alacant durant la guerra.

Hi ha molt treball previ abans d'exhumar. En què consisteix la documentació i el treball de camp?

Trobar i estudiar la documentació és el pas fonamental abans d'exhumar. Malauradament, han passat més de vuitanta anys des del final de la guerra i a penes queden testimonis del que va succeir. La majoria són nets i netes de persones represaliades i això fa que depenguem moltíssim d'altra documentació. Els sumaris dels consells de guerra, les actes de defunció, els plànols o les fotografies que apunten on pot estar la fossa... Tot això et va donant pistes sobre les persones que estàs buscant i on les pots trobar. És molt important tenir en compte que moltes vegades la documentació està "polititzada", ja que normalment

“ ”

Els sumaris dels consells de guerra o les actes de defunció et donen pistes de les persones que estàs buscant

A Espanya hi ha hagut polítiques de desmemòria, però a poc a poc s'està treballant per reparar-ho

està confeccionada per un bàndol i per una raó concreta, que sol ser condemnar les persones que van ser represaliades. Per això, sempre que estudie la documentació he de tenir molt clar això, analitzar-la de forma crítica i veure-la com a una font de treball més.

Per què és important excavar fosses comunes i exhumar les restes de persones víctimes de la repressió franquista?

És una qüestió de drets humans. Tothom mereix tenir un lloc d'enterrament digne, totes i tots mereixem ser plorats o plorades pels nostres familiars i que la nostra memòria es conserve. Es va intentar esborrar el record d'unes persones que van existir i d'uns fets que van succeir. Ara tenim la possibilitat de recuperar els ossos, retornar-los als familiars i, alhora, lliurar-los la seua memòria i dignificar-los. Ningú mereix que li condemnem al silenci, per això són importants aquesta classe d'intervencions. La nostra societat ha tingut més de vuitanta anys per fer-ho, així que hem de portar-les a terme abans que siga massa tard.

Portem molt de retard al País Valencià?

A Espanya hi ha hagut polítiques de desmemòria, però a poc a poc s'està treballant per reparar-ho. Ara, la Generalitat Valenciana hi facilita molta ajuda i els equips d'arqueòlegs estem treballant intensament amb totes aquestes ajudes per reparar els crims franquistes i perquè les famílies de les persones represaliades recuperen els seus éssers volguts. Quan ha passat tant de temps, tenint en compte aquestes polítiques de desmemòria, és normal que hi haja endarreriment, però ara estem en bon camí, treballant perquè totes les fosses comunes vagen desapareixent. Ens hem endarrerit, sí, però m'agrada més pensar que estem recuperant el temps d'una època on no hi va haver ajudes suficients.

Com valores la memòria històrica al País Valencià?

Estem avançant i anem per bon camí. Ara s'està aconseguint amb passos engegants el que durant els darrers anys va ser complicat. Ja hi ha menys traves en el camí de la reparació. ●

contrast

Ha de ser obligatòria la vacunació o sempre s'ha de preservar el

Vacunar-se com a acte de solidaritat immunològica

Víctor García Balcaza, Marc Queralt Mercadé i Cristina Sans Ponseti | @ConCienciasBcn
Membres de ConCiencias Barcelona, col·lectiu d'inspiració zapatista entre la ciència i els moviments socials

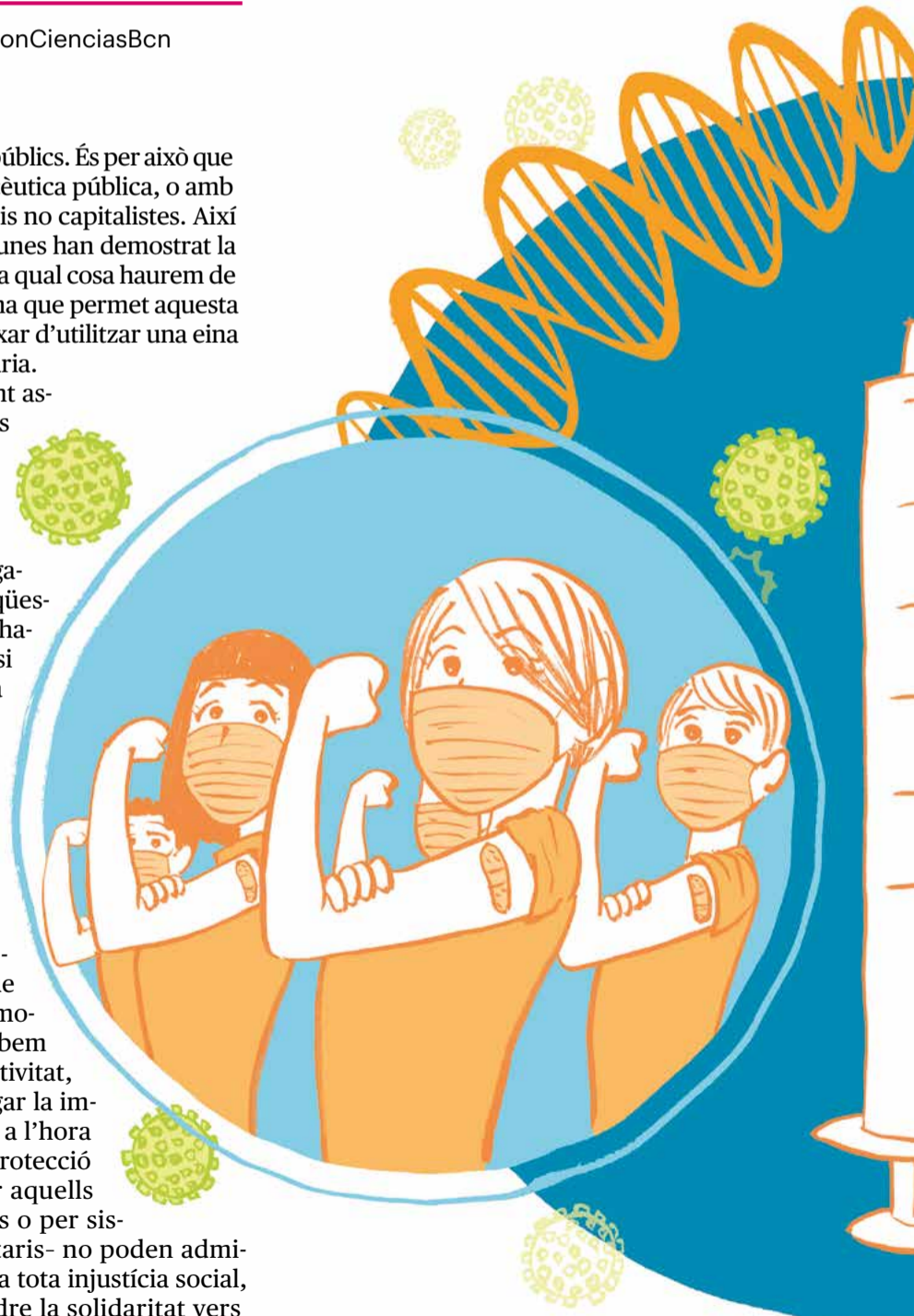
Des de ConCiencias Barcelona, col·lectiu de científiques anticapitalistes, reconeixem que la vacunació és una història d'èxit. És l'eina més efectiva que hem trobat per erradicar epidèmies com la verola, reduir a mínims la poliomielitis o mantenir sota control, entre d'altres, el xarampió, la diftèria i ara la COVID-19. L'epidemiologia, però, no és una ciència exacta: la vacunació comporta a vegades efectes secundaris i la seva implementació -més enllà de guiar-se exclusivament per criteris d'evidència científica- ha de dependre de si el benefici quant a salut global supera els perjudicis de no inocular-la. Tanmateix, no podem deixar de ser crítiques amb com es desenvolupen i s'administren les vacunes, sigui per qui els comercialitza o per qui els imposa.

Pel que fa a la seva imposició, pensem que l'obligatorietat legal -a base de multes o passaports- pot crear societats desiguals si no tenim en compte unes condicions equitatives reals d'accés. Les mesures coercitives de la llibertat també poden atorgar als governs un poder que sobrepassi el control sanitari i de gestió de la salut pública. Donar als estats aquest tipus de competències acríticament obre la porta amb facilitat a pràctiques autoritàries. Alhora, aquestes mesures obligatòries, lluny de convèncer els sectors indecisos, poden augmentar el rebuig social cap a les vacunes i, en última instància, generar més població no vacunada. Els estats no haurien d'usar l'estratègia paliativa de la imposició, sinó dedicar recursos a campanyes educatives i divulgatives rigoroses per convèncer els indecisos. I, com sempre, la necessitat d'incrementar la inversió en recerca pública i dur a terme transformacions sistèmiques que evitin haver de guarir noves pandèmies són cabdals en aquesta gestió, tal com apuntàvem a l'article "Capitalisme pandemiogènic", publicat a la DIRECTA.

Pel que fa a la seva fabricació o comercialització, sabem que la desconfiança de la societat cap a la indústria farmacèutica ha augmentat a mesura que ho feien els seus beneficis. Però aquesta esmena al capitalisme no pot significar una esmena a la ciència. El sector farmacològic -en una clara relació parasitària- obté beneficis econòmics privats a partir de recerca bàsica desenvolupada i finançada, en mol-

tes ocasions, amb recursos públics. És per això que volem una indústria farmacèutica pública, o amb major control social i criteris no capitalistes. Així i tot, és evident que les vacunes han demostrat la seva eficàcia sanitària, per la qual cosa haurem de lluitar per canviar un sistema que permet aquesta contradicció, en lloc de deixar d'utilitzar una eina vital per a la salut comunitària.

Ara bé, és molt important assenyalar que, tot i que ens oposem a l'obligatorietat legal i a qualsevol finalitat lucrativa d'aquesta activitat, creiem que la vacunació està subjecta a una obligació moral. La salut és una qüestió comunitària: no hi pot haver una societat saludable si abans no s'entén que hi ha una societat, un comú, no una suma d'individualitats. La perspectiva liberal de deixar escollir lliurement té implicacions i resultats egoistes que, com a societat, no podem ignorar. Significa un retard en la superació de les epidèmies i, per tant, més morts que s'haurien pogut evitar. Els moviments socials, que concebem la societat des de la col·lectivitat, tenim l'obligació de divulgar la importància de la vacunació a l'hora de crear una pantalla de protecció respecte als patògens per aquells sectors que -per al·lèrgies o per sistemes immunitaris deficitaris- no poden administrar-se'n. Llitem contra tota injustícia social, i així també hem d'entendre la solidaritat vers aquelles persones que, per motius fisiològics, no poden vacunar-se. Creiem, doncs, que l'elecció voluntària de no fer-ho suposa un acte insolidari que anteposa la voluntat individual al benefici col·lectiu, i entenem que tan sols col·lectivament podem protegir la vida. ●

*nació contra certes malalties
dret individual a decidir-ho?*

Responsabilitat individual i comunitària de procurar un ambient saludable

Jordi Colomer i Missé

Llicenciat en Ciències Ambientals i membre del col·lectiu Salut i Llibertat! de Sant Pol de Mar

Mentre ens continuem fent aquestes preguntes, quedarem ancorats en el desfasat paradigma de la teoria de la infecció. Paradigma sobre la qual se sustenta la lucrativa indústria farmacèutica, i que ens allunya del nostre estat natural de salut.

Excepte la medicina occidental moderna, totes les tradicions mèdiques (aiurveda, medicina tradicional xinesa, naturopatia, fitoteràpia, homeopatia, higienisme, medicines tradicionals indígenes...) basen la seva pràctica a facilitar al cos la recuperació de l'equilibri per mitjà d'assegurar la nutrició, la respiració dels teixits, l'alliberament dels bloquejos energètics i emocionals, la desintoxicació, el contacte amb la natura i el sol, allunyant el cos i la ment de focus de pol·lucions atmosfèriques, hídriques, electromagnètiques, i de l'estrès, sempre present en la nostra societat.

Segons aquestes tradicions mèdiques, les gripes serien crisis de desintoxicació, l'estratègia que utilitzaria el cos per aturar-se i poder eliminar toxines acumulades pels mals hàbits de vida, manca de descans i estrès.

De fet, la Dra. Maria José Martínez Albarracín, llicenciada en Medicina i Biologia i catedràtica de processos diagnòstics, en un informe on recopila la revisió de 38 articles científics, manifesta que la COVID-19 és una síndrome d'immunodeficiència mediada per tòxics o vaccins. Perquè es produeixi, cal que concorrin diverses situacions fisiopatològiques i immunopatològiques prèvies, propiciades per vacunació antigripal, diabetis, obesitat, deficiències de vitamina D o factors immunodepressors com exposició a radiació electromagnètica, pesticides i herbicides, metalls pesants i altres tòxics ambientals.

Així, les malalties no traumàtiques -les infeccioses i el càncer incloses- serien provocades per un

medi intern intoxicat. La clau per prevenir la malaltia és la responsabilitat individual i comunitària de procurar un ambient saludable a tots els nivells, des de l'alimentació a les relacions humanes saludables, passant per un contacte habitual amb la natura.

I així ho defensaven tots els metges occidentals fins a mitjan segle XX quan, després de la Segona Guerra Mundial, van accedir a la pràctica mèdica els estudiants formats a partir de la sistematització de la medicina al·lopàtica occidental, en l'informe Flexner de 1910. Aquest informe es basava en la focalització en la bioquímica -separant cos i ment dels tractaments-, la divisió per especialitats -oposada a la medicina integral- i l'ús de fàrmacs com a tractament de qualsevol malaltia.

L'informe va ser un encàrrec del magnat i filantrop John D. Rockefeller per mitjà de la Fundació Carnegie. Rockefeller era el propietari d'Standard Oil i tenia interès a promoure els fàrmacs elaborats amb petroli.

Rockefeller també va promoure la teoria del germen, postulada pel químic industrial Louis Pasteur que, en contra del que deien científics contemporanis com Antoine Béchamp o Claude Bernard, teoritzava que eren els microorganismes els que causaven les malalties. Béchamp i Bernard, en canvi, afirmaven que els microorganismes només proliferaven quan el terreny estava en males condicions. Segons Pasteur calia lluitar contra els microorganismes amb antibiòtics i vacunes. Segons Béchamp, els microorganismes estarien ajudant l'organisme a desintoxicar-se i caldria ajudar-los en aquesta funció reduint exposició a tòxics i depurant.

Pasteur, en el llit de mort, rectificà: "El terreny ho és tot i el microorganisme no és res". Però el càrter de la farmaindústria ja navegava a tota vela, amb ingents recursos per a propaganda que genera un imaginari col·lectiu on sense les seves drogues no podríem viure. Cerqueu qui hi ha darrere d'ISGlobal o qui finança l'OMS.

Mentre discutim sobre si les seves drogues han de ser obligatòries o no (amb importants beneficis en els seus comptes), ens oblidem d'afrontar el debat real sobre què ens emmalalteix: aquest capitalisme salvatge que destrossa els nostres entorns ambientals i socials, i contamina les nostres ments. És l'hora de responsabilitzar-nos, deixar anar la por i començar a cuidar-nos. ●

pàgina oberta

La criminalització de la societat civil palestina ens afecta a totes

Luca Gervasoni | @gervasonivila
 President de Lafede.cat - Organitzacions
 per a la Justícia Global

El 22 d'octubre el ministre de defensa israelià, Benny Gantz, va fer pública la designació de sis de les principals organitzacions de drets humans palestines com a "organitzacions terroristes": Associació Addameer de suport a persones preses i drets humans, Al-Haq - Dret al servei de les persones, Centre de Recerca i Desenvolupament Bisan, Defense for Children International - Palestina (DCI-P), Sindicat de Comissions de Treball Agrícoles (UAWC) i Unió de Comitès de Dones Palestines (UPWC).

Sense evidències ni fonament legal, la designació posa en perill no només les mateixes entitats i les persones que en formen part, sinó tots els actors internacionals que donen suport a la seva tasca fonamental de defensa de drets i protecció de la població palestina. Fent un ús intencionat i vague de la seva pròpia legislació en matèria antiterrorista i de seguretat, Israel continua intentant equiparar la resistència a l'ocupació amb el "terrorisme", amb l'objectiu d'acabar amb qualsevol oposició al seu projecte de colonització de Palestina.

Les sis organitzacions, reconegudes internacionalment pel seu rigor i dedicació, són perseguides per la seva tasca de denúncia i documentació de les violacions que Israel comet de forma generalitzada i sistemàtica sobre la població palestina al territori ocupat. Els projectes que aquestes organitzacions duen a terme amb el suport d'entitats i donants internacionals, també i molt significativament de Catalunya, contribueixen a la protecció de la població palestina i dels col·lectius socials més afectats pel continuïum de violències de l'ocupació. Junt amb altres organitzacions també perseguides, com els Comitès de Treball de Salut (HWC) -actualment amb quatre treballadores preses a l'espera de judici militar, entre elles la ciutadana espanyola Juana Ruíz Sánchez-, han fet sentir les seves veus a les Nacions Unides i són fonamentals en l'aportació de proves al Tribunal Penal Internacional de la Haia, que el mes de març va anunciar l'obertura d'una investigació sobre crims de guerra i lesa humanitat a Palestina.

A l'informe "Designacions perilloses, el desmantellament auto-

/ VALENTINTADA
 @valentintada

ritari de la societat civil palestina per part d'Israel, un atac als drets humans i a l'estat de dret", publicat fa poc per les sis organitzacions, s'hi exposa com la designació d'Israel "constitueix l'últim d'una sèrie creixent d'atacs contra els defensors dels drets humans i les llibertats fonamentals de la població palestina" que s'emmarca dins "l'estratègia d'Israel per mantenir el seu règim d'apartheid, discriminació racial institucionalitzada i dominació sobre el poble palestí en el seu conjunt". Els atacs i les campanyes difamatòries, denuncien, "s'han intensificat dràsticament des del 2015, quan la fiscal del Tribunal Penal Internacional va obrir un examen preliminar de la situació a Palestina". Des d'aleshores, l'assetjament constant, que inclou amenaces de mort, "s'ha dirigit especialment contra membres de la societat civil, per ser qui participa més activament als mecanismes de justícia internacional".

Un cop més, nombrosos relators especials i experts de les Nacions Unides han denunciat públicament l'estratègia d'Israel contra els defensors dels drets humans. Afirmen que "els últims anys, a mesura que la seva ocupació s'ha aprofundit, el seu desafiament al dret internaci-

onal ha continuat i el seu historial de violacions dels drets humans ha empitjorat" i alerten que "l'ús indegut manifestament flagrant" de la legislació antiterrorista i de seguretat per part del govern israelià "soscava la seguretat de tots" i ataca llibertats fonamentals com les d'associació i d'expressió.

Des de Lafede.cat denunciem la designació i els atacs d'Israel a la societat civil compromesa amb la defensa dels drets de la població palestina. Els atacs a les entitats palestines també van dirigits a totes nosaltres i a les institucions compromeses amb la cooperació i la justícia global. Reiterem el nostre suport i solidaritat amb les entitats criminalitzades, en la línia dels comunicats emesos per altres organitzacions com Human Rights Watch i Amnistia Internacional, i exigim a la Generalitat de Catalunya i a l'Ajuntament de Barcelona, en línia amb els seus compromisos i obligacions en la defensa de drets, un posicionament clar i públic de condemna d'aquesta designació i de reconeixement de la tasca imprescindible d'aquestes organitzacions, crucials en la defensa dels drets humans a Palestina. Afeblir-les permet seguir avançant en la colonització i l'espoli de Palestina. ●

“

Israel continua intentant equiparar la resistència a l'ocupació amb el "terrorisme", amb l'objectiu d'acabar amb qualsevol oposició al seu projecte de colonització

Ganxo d'esquerra i combat nul

Vetllada de gimnasos populars el 6 de novembre de 2021 al gimnàs Rukeli del centre social L'Obrera de Sabadell. / CARLOS BAGLIETTO @CarlosBagliett3

El 6 de novembre, el gimnàs Rukeli de Sabadell va celebrar una vetllada d'esports de combat, on estaven convidats gimnasos populars del país i de fora. S'han popularitzat fa poc i són un dic de contenció a l'extrema dreta, a més d'un espai d'oci, salut i trobada

Adrián Crespo | @crespix

Sobre el ring, dos cossos. Tres cops de puny frenètics als guants que protegeixen la cara de la contrincant. Llavors, una puntada de peu baixa a la cara exterior de la cuixa. Lleugera, però contundent: sona l'espetec. Ara, un ganxo lateral, que arriba per l'esquerra. De nou, impacta en els guants. A continuació, la cama vola lliure del seu cos, com si una tercera lluitadora acabés d'aterrar a la lona. Engega un cop de peu alt per la dreta que clou la combinació. Una coreografia perfecta. Els cops entren i la contrincant queda a la defensiva en un racó del quadrilàter. Però la resposta és contundent. Gira la truita i segueix l'assalt.

Una de les lluitadores és més tècnica; l'altra, més intensa en els moviments. Una tendeix a lluitar cap enrere, calculant els moviments i aprofitant els errors de l'agressora; l'altra tendeix a lluitar cap endavant, amb agressivitat i energia. Les estratègies són diferents, però les dues lluiten alhora contra l'esgotament en un esport tan explosiu com el kick-boxing. L'ansietat de voler fer-ho bé davant d'un públic expectant que sap valorar la qualitat d'un combat dificulta encara més la respiració.

Acaben els tres assalts. Ara tant es valen els cops i els punts, la ferocitat o la perícia tècnica de les lluitadores. El combat és d'exhibició i per tant serà nul. En els combats competitius

es proclama guanyadora la lluitadora que aconsegueix noquejar i fer caure l'adversària o la que aconsegueix fer entrar més cops i en conseqüència puntuar més. Als combats que no són de competició, en canvi, el resultat sempre és nul i no hi ha guanyadora. És la lluita pel sol fet de lluitar. L'àrbitre aixeca els braços de les dues combatents i el públic les aplaudeix per igual. Ha estat un bon combat, un combat digne. Les lluitadores es treuen els cascos i s'abracen. I si fins ara, amb els rostres deformats pels cascos protectors i els bucals, no eren ningú, inquietants masses de múscul sobre el ring, ara són Helena i Fabiola. Una ha lluitat a casa, al Rukeli, el gimnàs del centre social L'Obrera de »

Diferents moments de la vetllada de gimnasos populars, el 6 de novembre de 2021 a Sabadell. / CARLOS BAGLIETTO @carlosbagliett3

» Sabadell; l'altra ve del gimnàs de La Cinètika, centre social al barri de Sant Andreu de Barcelona. El nivell i la tècnica en aquest combat eren menys importants que la confiança que es donaven l'una a l'altra.

Són dos quarts de set de la tarda d'un dissabte de novembre i ja és de nit al sud de Sabadell. Fora fa fred. Aquí dins, tres centenars de persones envolten i escalfen les cordes del ring. Lluitadores i entrenadores dels gimnasos populars convidats a la vetllada organitzada pel Rukeli. De La Cinètika, però també del Matilde Landa, de Ciutat Vella; d'El Polvorí, de Gràcia; del Barrikada Fight Club, de la Verneda; de La Fàbrica, de Vallecas, a Madrid... També hi ha amigues, familiars de totes les edats, algunes nenes i nens que segueixen el ring amb interès i la boca oberta. Gent interessada en els esports de combat.

I n'hi ha molta, cada vegada més. Helena ens destaca el paper del gimnàs al barri: l'enorme porta metàl·lica oberta a tothom té una claríssima funció social integradora. Aplega gent molt diversa al voltant d'una activitat on la comunicació no es fa principalment amb paraules. La popularitat d'aquestes disciplines s'estén per les voreres dels barris i desborda la militància. Fa deu anys, una vetllada com aquesta, on tots els clubs convidats comparteixen valors i una cer-

ta manera d'entendre l'esport i la societat, no hauria estat possible o hauria quedat menys reeixida. Avui poden celebrar que disciplines com la boxa, el kick-boxing, el kungfu, el jujutsu brasiler o el muay thai (boxa tailandesa) estan també a les mans de persones políticament compromeses amb l'antifeixisme, l'antiracisme i el feminisme. En els esports de combat, a banda de les competicions reglades, són habituals les vetllades interclubs, trobades de gimnasos convencionals amb una voluntat eminentment social i d'exhibició. Malgrat tot, l'esperit

és molt competitiu. Són combats durs. Avui també es veuran combats agressius i tècnica-ment impecables, però l'objectiu final no és la competició; l'esperit és diferent del d'una interclubs habitual: aquí es vol anar més enllà.

L'*speaker* aixeca les cordes i entra al ring.

Prop de dos metres de múscul, la camisa cordada fins a l'últim botó i tirants que el fan levitar sobre la lona. El micro no li fa justícia, però aixeca la veu amb histriònicisme i sentit de l'espectacle. Un buf del Madison Square Garden al Vallès Occidental. I crida les companyes de Vallecas a pujar a combatre: "Forjats a l'enclusa vallecana, al bell cor de l'altiplà...". Fins ben entrada la nit, l'*speaker* durà el pols de la vetllada entre combat i combat. Sis hores dividides en quatre blocs amb totes

La popularitat d'aquestes disciplines de combat s'estén per les voreres dels barris i desborda la militància

les disciplines. A les vetllades convencionals, la lògica dels combats és progressiva: primer, les novelles escalfen l'ambient, i a mesura que avança la nit, van pujant al quadrilàter les lluitadores més experimentades. Els cops fuetegen més fort a mesura que passen les hores. Aquí tampoc no és ben bé així. S'han pogut veure combats molt potents a primera hora de la tarda, sense massa jerarquies. Tampoc entre contrincants: gent que tot just comença a pegar puguen a barallar-se amb gent més experimentada.

Enllà del ring i del centenar de cadires que l'envolten, el gimnàs no s'acaba. És un espai diàfan, un antic magatzem, o potser un garatge, decorat amb banderes antifeixistes i senyeres. A la dreta, una barra de bar d'alumini amb els preus de les consumicions al costat de dues citacions cèlebres impreses: "Una batalla perduda és una batalla que creus que has perdut", de Jean-Paul Sartre, i "Un cotxe cremat és un delictes, mil cotxes cremats són una acció política", d'Ulrike Meinhof. Les fotografies del filòsof francès i la periodista

alemanya aguanten amb resignació els colzes i els culs de got de la concurrència. Hi haurà torns de bar fins passada la mitjanit. A una paret, un cartell amb els valors del Rukeli, que en línies generals comparteixen tots els gimnasos convidats: tracte d'igual a igual, independentment del gènere o la procedència; respecte a l'entrenadora, puntualitat i atenció; les més veteranes cuiden les noves.

Violència o autodefensa

Si bé la boxa té una forta tradició popular al nostre país i no hi ha causalitat necessària entre l'esport de combat i la ideologia, és cert que l'extrema dreta ha instrumentalitzat al llarg dels anys aquestes disciplines. L'exaltació ultra de la violència i dels cossos normatius ha volgut monopolitzar uns esports que, com ens recorda Xavi, entrenador de La Cinètika, no ho són, de violents. Són agressius, d'una agressivitat reglada i sota control, on es controlen les intensitats dels cops, però no són violents perquè no es força ningú. Els cops no es donen amb l'objectiu que

algú faci res contra la seva voluntat. En aquest sentit, ben al contrari, els gimnasos populars tenen un component d'autodefensa contra la violència dels agressors. "Violent és qui ataca, no qui es defensa". Tot plegat implica una amenaça per a la impunitat de l'extrema dreta, que de cop es troba una resposta als carrers que va més enllà de les paraules. Helena també reivindica aquestes pràctiques com a "eines interessantíssimes en un context d'hostilitat permanent als carrers contra les dones". Històricament, se les ha allunyat de les pràctiques d'autodefensa i se les ha situat només com a víctimes. Amb aquests aprenentatges, però, poden respondre les agressions. La violència existeix. I l'extrema dreta s'organitza globalment i localment. No pot ser que no puguem respondre, diu. Ella, que ha passat de la dansa al kick-boxing i que ha convertit amb perícia

i esforç els salts en puntades de peu, en destaca els aprenentatges i el coneixement sobre el propi cos. Un coneixement que li permet dialogar amb ella mateixa i amb la seva contrincant sobre el ring.

A l'entrada, al tатаmi d'entrenament, tres persones escalfen amb els seus espàrrings i un entrenador de jujutsu brasiler embena el turmell lesionat d'una lluitadora de quimono blau. Les cares són dures i les mirades, ferotges. La tensió i la concentració dels combats que esde-

vindran tensen les mandíbules i esmoren els ulls. Sobre tots ells, un cartell en record a Carlos Palomino, assassinat avui fa catorze anys per un nazi al metro de Madrid, recorda el perill feixista i l'obligació de la lluita. I entre bloc de combat i bloc de combat, un grup de noies i nois del barri pugen al ring a ballar break-dance, tot provant les mil maneres d'exaltar el cos allà a sobre. ●

Tot plegat implica una amenaça per a la impunitat de l'extrema dreta, que de cop es troba una resposta als carrers

arc
Assegurem compromís

www.arc.coop

COOPERATIVA AUTOGESTIONÀRIA
www.laciutatinvisible.coop
ATREVEIX-TE A IMAGINAR-LA

una altra economia és necessària
una altra forma d'estalviar ja és possible

coop57
serveis financers ètics i solidaris
www.coop57.coop

DEIXA'T MIRAR
ANUNCIA'T
A LA DIRECTA!

250.000 visites úniques mensuals al web
Més de 3.200 subscriptores
publicitat@directa.cat

L'Europa que es fortifica per l'est

El govern de Bielorússia incentiva l'arribada de milers de migrants a la frontera amb Polònia, Lituània i Letònia per pressionar políticament la Unió Europea

Abel Riu | @abel_riu

“**A** tac híbrid”. Així és com les autoritats de la Unió Europea (UE) han catalogat la crisi migratòria entre Bielorússia d'una banda i Polònia, Letònia i Lituània de l'altra, iniciada el mes de juliol, i que s'ha agreujat en els darrers dies, amb milers de migrants i refugiades intentant travessar la frontera entre Polònia i Bielorússia, la gran majoria procedents de l'Orient Mitjà.

Certament, el govern bielorús està optant per utilitzar els fluxos de migració i refugiades com a carta de pressió geopolítica, igual que ja va fer en el seu moment no només la Turquia d'Erdogan contra Grècia i la UE, sinó també el Marroc, fa pocs mesos, contra l'Estat espanyol i la mateixa UE. Lukaixenko busca així castigar Polònia, Lituània i Letònia, per haver liderat l'ofensiva interna dins la UE per trencar els llaços amb el govern bielorús arran del suposat frau electoral a les eleccions presidencials bielorusses de 2020 i la repressió posterior, donar suport a l'oposició i imposar sancions a Bielorússia. El seu objectiu és posar en contradicció els governs d'aquests països, molt crítics amb la repressió i violació dels drets humans comesos a Bielorússia, mentre que ara són ells mateixos els que perpetren violacions de drets humans contra les persones que intenten entrar-hi.

En paral·lel, Minsk busca també pressionar la UE per tal de mirar d'alleugerir les sancions i intentant imitar l'èxit que van tenir en el seu moment tant les autoritats turques com les marroquines a l'hora d'aconseguir contraprestacions i cessions. En aquest sentit, Lukaixenko busca forçar que Ursula von der Leyen (presidenta de la Comissió Europea) dialogui amb ell, tot i considerar-lo president il·legítim, reprenent el diàleg després que anys d'acostament gradual volessin pels aires per la crisi política derivada de les controvertides eleccions presidencials de l'agost de 2020. Una situació que va provocar que Bielorússia passés de ser un estat contribuent a l'estabilitat regional, a ser considerada estat pària,

esgarrant la seva aposta per una política exterior multivector que contribuís a reduir la seva gran dependència de Rússia.

Militarització de la frontera

La crisi migratòria s'ha anat incrementant durant els darrers dies, amb una massificació dels intents d'entrada. Una situació promoguda pel govern bielorús, amb la intenció d'incrementar la gravetat d'una possible crisi humanitària coincidint amb l'arribada del fred, i responsabilitzar-ne els seus veïns. En aquest sentit, el Senat polonès va aprovar fa pocs dies la construcció d'un mur de 180 quilòmetres a la seva frontera amb Bielorússia, amb un cost d'uns 350 milions d'euros. A més, el govern del país ha desplegat 15.000 tropes a la línia fronterera. A causa de l'estat d'emergència instaurat fa tres mesos, el govern polonès ja no permet l'accés a ningú a la zona d'exclusió de tres quilòmetres -als boscos de Podlàquia-, just al llarg de la seva

Minsk intenta imitar Turquia i el Marroc pressionant les autoritats europees per alleugerir les sancions econòmiques

La crisi migratòria s'ha anat incrementant durant els darrers dies, amb una massificació dels intents d'entrada

Operació conjunta de la policia, la guàrdia fronterera i l'exèrcit polonès a la frontera bielorrussa, el 9 de novembre de 2021 al municipi de Kuznica.
/ IREK
DOROZANSKI
- DWOT

frontera amb Bielorússia: ni periodistes, ni personal sanitari voluntari, ni organitzacions com la Creu Roja. Les ONG estan intentant ajudar els que aconsegueixen creuar aquesta franja de terra, però si la guàrdia fronterera atrapa les migrants, són expulsades de nou cap a territori bielorús sense registre, ni garanties de seguretat, ni de respecte pels seus drets.

Moltes de les devolucions en calent s'estarien produint de forma violenta, amb un balanç provisional d'onze migrants mortes i 1.500 detencions. Tot plegat, amb la connivència d'agents de l'agència europea de cooperació policial Europol que s'han desplegat a la zona. Tot i aquestes vulneracions de drets humans, des del primer moment, les autoritats europees han tancat files amb el govern polonès. Precisament, el Consell de la Unió Europea ha anunciat una nova ronda de sancions contra les autoritats bielorrusses, la cinquena des de l'estiu de 2020, en aquest cas contra persones dins de l'administració pública bielorrussa que consideren responsables d'aquest "atac híbrid". Així, la UE respon al que considera un "xantatge" bielorús contra els seus veïns occidentals, redoblant la seva aposta pel càstig econòmic. Unes sancions a les quals probablement en seguiran de noves, aplicades pels Estats Units. En paral·lel, la UE ha pressionat els països d'origen de les migrants perquè suspenguin o posin restriccions en els seus vols amb Bielorússia, i perquè s'organitzin vols de repatriació.

La violència contra les migrants i la situació de caos a la frontera es podria prevenir si el govern polonès aplicés les lleis existents per permetre que es processessin les sol·licituds d'asil i es proporcionés assistència humanitària bàsica. Permetre l'entrada no garanteix un dret automàtic a romandre, però sí que implica aplicar el dret al degut procediment i a un tracte respectuós.

Violació dels drets de la UE

De la mateixa manera, la política migratòria i la gestió de les fronteres exteriors també estan dins

Moltes devolucions en calent s'estan fent de forma violenta, amb un balanç d'onze migrants mortes i 1.500 detencions

Com en el cas de Grècia, les autoritats europees han triat abordar la crisi des del prisma de la securització

de l'àmbit de les operacions de la Unió Europea i les seves institucions i agències, inclosa Frontex. Actualment, diversos milers de migrants es troben atrapades entre els guàrdies fronterers bielorrussos i milers de soldats polonesos. La pràctica de devolucions en calent per les autoritats poloneses constitueix una greu violació dels drets humans, i la negligència de la UE en l'acció implica la coresponsabilitat per les violacions de la "Carta dels Drets Fonamentals de la UE".

Igual que va succeir amb la crisi migratòria a les costes gregues de 2020, les autoritats europees han triat abordar aquesta crisi migratòria des del prisma de la securització, mirant de minimitzar-ne la dimensió humanitària, per a abordar la qüestió només des del prisma de la seguretat. Així, consideren les migracions amenaces a la seguretat dels estats fronterers amb Bielorússia i, de retruc, de tota la UE, i les aborden amb militarit-

zació, control, vigilància, i amb via lliure per a les vulneracions de drets humans que es considerin "necessàries". En aquest cas, també cataloguen la situació com a "atac híbrid", amb el que les persones que volen travessar la frontera passen a ser considerades com a armes. I les armes no només no tenen drets, sinó que s'han de combatre.

Paradoxalment, mentre que les autoritats de la UE exigeixen a les autoritats poloneses el compliment del dret europeu en afers relacionats amb la separació de poders i el que es coneix com a *rule of law*, en aquesta ocasió miren cap a una altra banda pel que fa a l'aplicació del mateix dret europeu. Una preocupació i seguiment del compliment dels convenis fet "a la carta", que en última instància debilita tot l'edifici legal sencer, i tot el sistema de protecció dels drets humans dins la Unió.

Alternativa d'acollida

El nombre de persones que volen creuar (uns pocs milers) no és tan elevat com per a impedir que Polònia, amb el suport de les institucions de la UE, accepti les seves sol·licituds d'asil i proporcionï protecció legal a aquells casos que compleixin els requisits. En combinació amb mesures i accions que es podrien prendre directament als països d'origen per a reduir els fluxos, es podria activar un mecanisme de reassentament d'emergència per les novingudes a Polònia, així com a Lituània i Letònia, i distribuir-les entre diferents països membres de la UE de forma temporal, amb la qual cosa, el seu impacte total (cal recordar que els 27 estats de la UE sumen una població de 445 milions de persones) seria molt reduït. Aquest enfocament mostraria a Bielorússia que la Unió Europea pot respondre eficaçment a la situació utilitzant la legislació i les eines existents a la seva disposició, minimitzant l'efecte de les tàctiques desestabilitzadores i de pressió de Lukaixenko. De moment, però, tot sembla indicar que les autoritats europees estan reaccionant de la manera que el govern bielorús va preveure, i d'aquí l'èxit de la seva operació a efectes de desestabilització. ●

L'exili nicaragüenc acusa Ortega d'haver traït la revolució

Activistes feministes i mediambientals refugiades a Barcelona després de la revolta de 2018 qüestionen les recents eleccions presidencials i parlen d'un règim autoritari

Nacho Ibáñez | @geoconflictos

Tal com s'esperava, l'actual mandatari Daniel Ortega i la "copresidenta" Rosario Murillo van sortir reelegits a les eleccions del 7 de novembre amb prop d'un 75% dels vots. Una situació similar als comicis de l'Assemblea Nacional i al Parlament Centreamericà, on el Frente Sandinista de Liberación Nacional (FSLN) aconseguia la gran majoria dels escons. Ortega governarà el país durant els pròxims cinc anys, sumant-ne dinou des de la seva tornada al poder l'any 2007.

Segons les dades oficials, el 65% de la població de Nicaragua va anar a votar durant la jornada electoral, la qual no dubtaven en considerar com un exemple de "civisme i democràcia". Des de la delegació d'acompanyants internacionals al procés electoral -amb presència de delegats de Catalunya- publicaven una declaració on deien que "ha comptat amb totes les garanties democràtiques" i critica-ven la ingerència estrangera. Mentrestant, l'observatori "Urnas Abiertas" afirmava que l'abstenció arribava al 80%. Aquest ball de xifres respon a la creixent polarització promoguda pel govern: o estàs amb ell o contra ell.

Durant els últims mesos, han detingut fins a set precandidates presidencials i han impedit presentar-se a almenys tres partits polítics. Entre les acusacions s'hi troba la de "traïció a la pàtria", delictes inclòs en una llei aprovada l'any anterior que impedeix presentar-se a càrrecs públics a qui "realitzi actes que menyscabin la independència, la sobirania i l'autodeterminació" del país.

Però no és només la classe política la que pateix la repressió, i, en els últims mesos, es compten per desenes les activistes estudiantils, camperoles o periodistes detingudes per la policia o forçades a exiliar-se. El Mecanisme per al reconeixement de persones preses polítiques assegura que avui dia hi ha almenys 159 persones complint condemna

per motius polítics des de l'abril del 2018. I aquesta no és una data trivial, ja que durant la primavera d'aquell any es van engegar unes protestes massives que van fer trontollar l'estabilitat del règim.

La mala gestió governamental del desastrós incendi que va arrasar la Reserva Biològica Indio Maíz va ser l'origen de protestes durament dispersades per les forces de seguretat. Dies després, i amb el record de l'incendi encara recent, la reforma de la seguretat social es va convertir en motiu d'un aixecament social generalitzat. A les reivindicacions de la població jubilada s'hi va unir des del principi l'estudiantat, sortint per milers als carrers de les principals ciutats.

La dura repressió patida va fer créixer un moviment que es va convertir ben d'hora en una lluita

antigovernamental. Camperoles, obreres o col·lectius indígenes van incorporar les seves demandes a les manifestacions. A Masaya, les seves habitants declaraven la ciutat com a "territori lliure del règim d'Ortega". Organismes com la Comissió Interamericana de Drets Humans van confirmar un balanç de 327 morts durant les protestes, arribant a milers el nombre de ferides i detingudes.

Deriva repressiva

Aquest episodi va suposar un punt d'inflexió per al govern d'Ortega i va fer visible una creixent deriva autoritària amb la detenció d'activistes, tancament de diaris, acomiadament de treballadores del sector públic o amb la promulgació de lleis per eliminar l'oposició. Entre d'altres, una llei que obliga a registrar-se com a "agent estranger" a totes aquelles que rebin fons de l'exterior, o una llei de ciberdelictes que castiga amb presó la difusió de notícies considerades falses.

Durant els últims anys, són moltes les antigues guerrilleres o càrrecs sandinistes que han deixat el partit, considerant que Ortega ha traït la revolució. Comandants conegudes, com Dora María Téllez, no van dubtar de mostrar les seves simpaties per les protestes de 2018 i de considerar que de la revolució per la qual va lluitar "no queda més que l'esquelet". Per moltes d'elles va ser cabdal la derrota electoral del 1990 -que va portar a la presidència Violeta Chamorro-, convertint la tornada al poder en una obsessió.

Per a aconseguir-ho, no va dubtar en pactar amb aquells que representaven l'antítesi de la revolució. L'any 2000 arribava a un acord amb el gran empresari Arnaldo Ayza Alemany, del Partido Liberal Constitucionalista, pel qual es repartien les institucions. Ortega s'assegurava ser elegit president i Alemany aconseguia immunitat davant dels casos de corrupció que l'assetjaven. Anys més tard, el 2014, l'Assemblea Nacional aprovava la possibilitat

Set precandidates presidencials han estat detingudes i almenys tres partits no han pogut presentar-se

La Comissió Interamericana de Drets Humans va confirmar un balanç de 327 morts durant les protestes de 2018

Reciten el poema "A tres años" davant l'Oficina del Parlament Europeu a Barcelona, en un acte solidari amb les exiliades de Nicaragua, el 4 de novembre.
/ FEMINISTAS AUTOCONVOCADAS DE CATALUNYA
@nicas_Catalunya

de la reelecció indefinida i atorgava a la Presidència el poder d'emetre decrets en forma de llei.

Però potser una de les conseqüències més visibles de la situació actual al país es troba en el creixent nombre d'exiliades que han fugit del país. La seva participació en les protestes ha estat per a moltes el motiu de ser perseguides i amenaçades, altres han vist com el seu activisme les impedeix de ser contractades. La gran majoria va travessar la frontera amb Costa Rica durant els mesos posteriors a l'aixecament de 2018, però l'augment d'exiliades es fa patent inclús en països tan allunyats com l'Estat espanyol. Segons les dades de l'Oficina d'Asil del Ministeri espanyol de l'Interior, van ser fins a 1.368 les demandants d'asil el 2018, disparant-se fins a 5.931 durant els vuit primers mesos del 2019. Unes xifres que contrasten amb les 31 de l'any 2017.

Aquest és el cas de Kenia, exiliada des de fa tres anys a Barcelona, després de ser perseguida pel seu paper a les protestes, i que forma part del col·lectiu Feministas Autoconvocadas de Nicaragua. Per ella, "el més esgotador de l'exili és no poder desconnectar del que passa al país", així com superar un sentiment de culpa en pensar que viu

"des del privilegi de veure les coses des de fora". Considera el col·lectiu com "una forma de seguir fent incidència política i ajudar d'alguna manera a les companyes nicaragüenques". Eli, una jove nicaragüenca també exiliada a Catalunya, posa l'èmfasi en la "ràbia i la tristesa de veure des de la distància en què s'està convertint Nicaragua" i situa la "desesperació" com el motiu principal de què tanta gent marxi a l'exili.

Feminisme al punt de mira

"La distorsió del feminisme, la manipulació de les seves banderes, la deformació dels seus continguts, la disposició dels seus postulats per a la Causa del Mal, és, indiscutiblement, un acte traïdor i cruel dels vertaders interessos personals i col·lectius de les dones, que són substituïts per ambicions mesquines i perverses intencions polítiques". Amb aquest lapidant preàmbul d'un dels seus articles, la vicepresidenta Rosario Murillo deixava ben clara la seva posició envers el feminisme.

I precisament són els col·lectius feministes uns dels més actius en la crítica al govern de Nicaragua. Aquests denuncien la retòrica antifeminista que utilitzen des de les institucions

i visibilitzen l'augment i la impunitat de les agressions contra les dones. El mateix Daniel Ortega va ser acusat per la seva fillastra Zoilamérica Narváez d'haver-la violat repetidament des que era una nena, en un cas que anys més tard es va considerar prescrit.

I part d'aquesta retòrica antifeminista respon a l'apropament del binomi Ortega-Murillo a les altes jerarquies eclesiàstiques, molt influents a Nicaragua i amb capacitat d'apuntalar el seu poder. En aquest context, totes dues es van erigir en abanderades del moviment "provida" i l'any 2007 aconseguen l'anul·lació de l'article 165 del Codi Penal que permetia l'avortament en els casos de risc per a la mare o violació, i imposant penes d'entre quatre i vuit anys a qui en realitzés.

Per Kenia, "les defensores de drets humans sofreixen una doble discriminació a Nicaragua, tant pel seu activisme com pel fet de ser dones". Aquesta activista considera Ortega un "enemic de les dones" i crítica la seva falsa aparença de paritat quan al país es mantenen taxes de femicidis altíssimes. A més, veu alarmant el creixent nombre d'embarassos infantils, molts d'ells després d'intents de mediació entre l'agressor i la persona violada. ●

LA DESKOMUNAL
COOP

MENÚ DEL DIA
de dilluns a divendres de 8h a 16:30h

TAPES I PLATS DE CARTA
Dissabte de 13h a 16:30h

ladeskomunal.coop

La **Directa** utilitza els serveis de **foli verd** gràfiques

C/ de la Llibertat 44, Barcelona
foli@foliverd.net

ger ENTITAT CULTURAL I ESPORTIVA

C/ del PI 25.Ribes.(Garraf),Països Catalans
08810.Tlf:93 896 12 00.ger@mesvilaweb.com

...aquest estiu posem la directa amb la nova web
www.entitatger.cat

KAMILOSETAS MUSKARIA

distribuidora llibertària

www.nodo50.org/kamilosetas
kamilosetas@nodo50.org

CUINA DE BARRI
terra d'escolada

ESMORZARS
MENÚ AL MIGDIA
CARTA DE NET
OPCIO VEGETARIANA
BEGUDES DE LA TERRA
CERVESES ARTESANES
CULTURA POPULAR

C/PREMIÀ 20, BAIXOS, 08014
SANTS. PAÏSOS CATALANS
93 422 16 13 WWW.TDX.CAT

L'EXPERIMENT DEMOCRÀTIC A TUNÍSIA TRONTOLLA

A través de mesures excepcionals, el president Kaïs Saïed ha concentrat tot el poder amb un ampli beneplàcit ciutadà, però cada cop són més les veus que alerten del risc de derives autoritàries

L'anàlisi internacional de Ricard Gonzalez | @RicardGonz
Periodista i polític

La transició política que es va obrir a Tunísia amb el tret de sortida de les anomenades primaveres àrabs es podria comparar amb un cotxe d'una vistosa carrosseria, però amb un motor atrotinat que només perceben aquells que hi són a dins. El miratge es va acabar el 25 de juliol, quan el president Kaïs Saïed, per mitjà d'una lectura fraudulenta de l'article 80 de la Constitució, referit a les situacions d'emergència, va adoptar una sèrie de "mesures excepcionals", que incloïen la congelació del Parlament i la seva assumpció de tot el poder executiu.

La reacció a dins i fora del país va ser molt diferent, en part, pel contrast entre la llustrosa carrosseria i l'aviat motor. Mentre la premsa estrangera i molts governs occidentals van expressar la seva preocupació, la majoria de la població tunisiana va donar suport a Saïed. Una frase que se sentia sovint era: "El que ha de venir no pot ser pitjor del que tenim". La Constitució democràtica i la celebració d'eleccions netes i sense violència havia amagat el fracàs del nou sistema polític a l'hora de canalitzar les demandes de la població, a lluitar contra la corrupció, a proporcionar estabilitat política... Amb la conseqüència d'un deteriorament del nivell de vida de la població i dels serveis públics.

Al mes de setembre, Saïed va fer un pas més en el seu pla de reformar el país: va suspendre bona part de la Constitució, situant els seus decrets per damunt, concentrant tots els poders en les seves mans de forma indefinida. Ell ho justifica dient que és l'única forma d'executar un canvi radical d'un sistema podrit i corrupte. El gest va marcar l'inici de l'erosió de la popularitat, i les primeres manifestacions en contra seu. Tanmateix, les

enquestes asseguren que continua gaudint del suport de la majoria. La divisió entre seguidors i detractors ve marcada per la resposta a una pregunta: confia que el president sabrà fer un bon ús d'aquest immens poder?

Saïed, curiosament un professor de Dret Constitucional, va guanyar les eleccions de 2019 amb un suport aclaparador, de més del 70%. En part, la raó va ser que el seu oponent a la segona volta a Nabil Karoui, era un magnat corrupte que es troba ara fugit a l'Estat francès després de passar per Barcelona. El desgast de la democràcia ha engendrat al món sencer una onada de líders antiestablishment d'acord amb la

cultura política de cada lloc. No és el mateix Beppe Grillo que Donald Trump, tot i que són fruit d'impulsos semblants. Saïed s'ajusta a la realitat tunisiana: una barreja de radicalisme polític amb conservadorisme social. Però per damunt de

tot, la seva qualitat indiscutida d'home íntegre i auster. És a dir, que no ficarà la mà a la caixa.

Al cor del seu projecte polític hi ha una malfiança de la democràcia representativa,

que ell voldria substituir per un sistema d'elecció directa d'àmbit local, que donaria pas a la tria de delegats a diversos nivells superiors, culminant en el Parlament nacional. És un sistema que s'ha comparat amb el soviètic o amb el dissenyat per Gaddafi, dues comparacions poc encoratjadores. Saïed menysprea els partits polítics i els vol apartar de l'escena política. Però no només això, des del 25 de juliol no ha consultat els seus plans amb ningú, ni amb el totpoderós sindicat UGTT, ni amb la societat, ni amb les intel·lectuals o expertes del país. El president només confia en un grup molt reduït de

persones, la majoria amb vincles familiars directes o indirectes.

Aquest fet, la hiperconcentració del poder, és el que li retreuen alguns activistes desenganyats amb els partits i que podrien donar-li suport si les seves formes fossin diferents. Les organitzacions de drets humans fa setmanes que alerten d'una sèrie d'accions preocupants, com la detenció o arrest domiciliari de personatges públics sense ordres judicials sota la justificació de la lluita contra la corrupció. O la multiplicació dels judicis de civils a tribunals militars, en diversos casos pel sol fet d'haver criticat el president, ja que és el cap de les forces armades. És per tot això que cada cop són més les veus que acusen Saïed de ser un dictador de fet o en potència.

Si Saïed s'entesta a aprovar una nova Constitució sense consens, el conflicte polític a Tunísia estarà servit. I com més trigui a fer el pas, menys suport social tindrà. I és que el país afronta uns desafiaments descomunals, el principal, una economia estancada i endeutada en risc de fallida. Potser a Saïed el mou el patriotisme i la convicció sincera que ell és l'únic capaç de salvar el país. Però com diu una dita anglesa, "el camí cap a l'infern està empedrat de bones intencions". ●

S'han multiplicat els judicis de civils a tribunals militars, en diversos casos pel sol fet d'haver criticat el president

PUTAS, REPÚBLICA Y REVOLUCIÓN

Marta Venceslao Pueyo, Mar Trallero i Genera

«Aquest llibre s'insereix radicalment en els debats actuals en el si del feminisme visibilitzant una realitat oblidada per la historiografia: la de les treballadores sexuals en el període republicà, la revolució i la guerra.»
Amb pròleg d'Amalia Luna i epíleg de Georgina Orellano

VIRUSEDITORIAL.NET

Un quart de segle cuidant la música

El segell discogràfic de Manresa Propaganda pel fet! compleix 25 anys i sota els principis de la transparència i el cooperativisme ha dut sons dels Països Catalans arreu del món

Nando Server | @La_Directa

Obrint Pas, At Versaris, Pirat's Sound Sistema, KOP, La Raíz, Zoo, Feliu Ventura, Tribade, Sara Hebe, Smoking Souls, Auxili, Xavi Sarrià, Boikot, Ciudad Jara... i la llista no s'acaba. Algunes de les bandes més rellevants dels Països Catalans de les darreres dècades han treballat de bracet amb el segell Propaganda pel fet! Enguany compleix 25 anys de recorregut, agitant el panorama musical català i estatal des del darrere dels escenaris; 25 anys donant empenta i desenvolupant la carrera de diverses generacions d'artistes.

En un context social i polític que oferia poques oportunitats per desenvolupar propostes culturals al marge d'administracions i ajuntaments, l'any 1996 apareixia Propaganda pel fet!, un segell independent integrat per un grup de joves. El seu objectiu era obrir portes a iniciatives musicals que no tenien cabuda als circuits culturals d'aleshores i de donar suport a les necessitats dels artistes en el desenvolupament dels seus projectes. Litus Tenesa, un dels fundadors del segell, explica, amb relació a aquells anys: "No vam néixer d'una voluntat sinó de la necessitat de tenir espais on poder desenvolupar propos-

tes musicals, fer concerts i editar música. L'escena d'abans te l'havies de construir tu. El que volies t'ho havies de fer tot tu".

Crèixer des de la precarietat

Instal·lades en la praxi del "fes-ho tu mateixa" i allunyades de qualsevol perspectiva comercial, Propaganda pel fet! es dedicava a editar música, acompanyar grups i produir concerts. "No apareixíem ni volíem aparèixer a les botigues de discos, era un projecte totalment autogestionat. Treballàvem amb altres col·lectius i distribuïdores alternatives per mitjà de l'intercanvi dels CD i els cassets. Els primers treballs que vam editar foren de Batzak, Gazapos, Skatobeat o Manifesto, entre d'altres". Pel que fa als directes, "al principi, els fèiem sobretot en espais okupats. Poc després començarien les primeres festes majors alternatives en les quals s'ocupava alguna plaça i, en alguns casos, inclús es punxava la llum del carrer perquè no hi havia voluntat dels ajuntaments de donar facilitats a aquest tipus de concerts". »

» Pocs anys després, el treball que anaven fent altres segells discogràfics independents va alimentar un debat intern entre els membres de Propaganda que els va portar a replantejar-se aquest model inicial, “volíem incidir en la societat des d’un vessant crític i actiu i formar part del teixit cultural reivindicatiu -assenyala Litus Tenesa- i per assentar les bases d’aquesta remodelació vam prendre com a referència el funcionament d’altres segells independents com Esan Ozenki (fundat per Fermin Muguruza al País Basc) Gridalo Forte Records, de Banda Bassotti, a Itàlia, o el segell que va crear Fugazi als Estats Units, Dischord Records”. Arran d’això, “vam decidir entrar en els espais que havíem rebutjat els primers anys, com els festivals de música que començaven a aparèixer a l’Estat, els mitjans de comunicació i les botigues de discos pel que fa a la distribució. Volíem participar en això i accedir allà on aleshores no tenia cabuda la nostra música des dels nostres valors: la transparència i el cooperativisme”.

Tenesa remarca aquests dos valors com a cabdals pel que fa al treball amb l’artista, “amb les bandes treballem braç a braç, caminem junts. No agafem una banda i li fem la carrera. En tot moment el més important per nosaltres és que l’artista sigui conscient de quins passos dona, com els dona i cap a on els dona. Avancem cap a on vol avançar l’artista que és qui té la potestat sobre el seu projecte. Nosaltres l’acompanyem i l’ajudem a desenvolupar-lo”.

D’aquest canvi de mirada se’n va desprendre el treball amb bandes d’estils diversos, però que majoritàriament s’ubicaven entre el hardcore, el punk, l’ska, el reggae, l’electrònica i el folk. “Vam fer una aposta molt forta amb KOP i Obrint Pas en aquell moment. Després van entrar altres bandes com La Carrau i Cheb Balowski. I després van arribar At Versaris, Pirat’s Sound Sistema, La Raíz, Zoo, Xavi Sarrià, Feliu Ventura, Tribade... Sempre ens ha agradat treballar diferents estils i diferents formes per abastar aquesta pluralitat cultural, política i social que vivim i que reivindicuem com a Països Catalans”.

Miquel Ramos, que fou teclista d’Obrint Pas, recorda com el grup va arribar a Propaganda pel fet! l’any 2000, després d’haver editat un primer treball en un segell propi, 45 revolucions. “Vam veure que era un projecte germà que era gairebé molt semblant al que nosaltres preteníem fer i amb la confiança que també era un projecte de base. Gent que estava vinculada als moviments socials, que es creia la música com a eina de reivindicació, que era la línia que apuntàvem nosaltres amb el segell”. Des d’aleshores, el grup valencià va gravar sis discos amb la cooperativa manresana, fins que va aturar la seva activitat, el 2011. “No haguérem sabut estar en un altre segell amb unes altres dinàmiques. Hi teníem una confiança absoluta, un tracte directe

“Fa tretze o catorze anys vam estar valorant altres formes per continuar i ens vam decidir per obrir una sala de concerts a Manresa, l’Stroika”, recorda Litus Tenesa

En primer pla Miquel Ramos, d’Obrint Pas, a un concert a la sala Stroika el 6 de març de 2014. / ARXIU PROPAGANDA PEL FET!

i humà, en cap moment ens sentíem part d’una empresa o una relació laboral, més enllà que hi havia faena pel mig”, explica.

Reorientar-se en un món canviant

Amb l’arribada d’internet, la indústria de l’edició musical va haver de refer-se de la davallada en la venda de discos. “Vèiem que el tema dels discos físics moria, entrava la pirateria molt forta i editar un disc era un treball molt gran i més per a nosaltres de manera independent i amb molt pocs recursos. La cooperativa, tal com la teníem muntada, difícilment es podria mantenir econòmicament i era impossible avançar o ho veíem molt complicat. Fa tretze o catorze anys vam estar valorant altres formes per poder continuar i ens vam decidir per obrir una sala de concerts a Manresa (el Bages), l’Stroika. Vam treballar per fer-ho realitat i perquè la gent de la cooperativa no es quedés sense feina i estem contents perquè l’objectiu no és que l’hàgim mantingut sinó que l’hem sobrepasat. Avui dia, hi ha molta més gent treballant a Propaganda”, remarca Litus Tenesa.

D’altra banda, tot i que la digitalització i les plataformes per escoltar música en línia permeten a l’artista una certa autonomia per desenvolupar els seus projectes, Tenesa explica quina és la necessitat o la importància que un segell discogràfic té en l’actualitat. “Les formes de consumir i de produir música han canviat d’uns anys ençà i hi ha una certa *democratització*... Tu mateix pots registrar una cançó, la pots editar a casa i pots pujar-la a Spotify o a YouTube. Però, al final, en la indústria musical les regles del mercat discogràfic estan marcades. De pujar una cançó a Spotify a títol personal a fer-ho amb una gran companyia i amb un gran suport hi ha la diferència de seguiment i d’escoltes que tindrà aquesta cançó. De totes les cançons que es pugen en l’àmbit estatal només vora un 20% o un 30% tenen seguiment. El mateix passa amb els concerts, quants grups de música hi ha i quants tenen accés a un festival?”.

En aquest sentit, “en la majoria dels casos, perquè un projecte musical tingui un seguiment, necessites una companyia discogràfica o un equip que ho treballi. La indústria està pensada per a ella mateixa i, al final, les *majors* [en anglès, les grans companyies discogràfiques] són les que s’emporten tot el pastís. Llavors, si com a artista vols incidir aquí, necessites gent amb

L'equip del segell discogràfic d'esquerra a dreta: Dani Castellano, Marc Padró "Brujo", David Torras, Lituš Tenesa i Xavi Angulo / LOURDES ÀLVAREZ

experiència i recursos que ajudi a desenvolupar la teva carrera. Tot depèn del teu objectiu. Hi ha grups que s'ho autogestionen tot, però en són molt pocs", afegeix Tenesa.

Per a Smoking Souls, grup valencià que fa sis anys que treballa amb Propaganda pel fet!, la tasca més important que, en general, duen a terme els segells independents és "impulsar i descobrir nous artistes i fomentar sons i discursos alternatius", creu el seu guitarrista, Pau Camps. Ara, capficats de ple en el procés de gravació del que serà el seu cinquè disc, desenvolupen diversos treballs amb Propaganda: "Treballar amb ells com a discogràfica ens suposa un suport total pel que fa a l'aspecte editorial, a més d'una cobertura i suport global amb l'assessorament, l'execució de cada disc físic i en les corresponents plataformes digitals -assegura el bateria del grup, Josep Bolufer-. Amb ells planifiquem conjuntament la preproducció, l'enregistrament, l'estratègia promocional, la sortida i l'explotació de cadascun dels projectes que nosaltres decidim unilateralment portar a terme. Ens dona les eines necessàries per afrontar cada projecte amb la tranquil·litat necessària, tenint en compte que estem en un mercat on hi ha una competència ferotge en l'àmbit de grans empreses discogràfiques. A més, ens aporten la llibertat absoluta per poder desenvolupar-nos en l'aspecte artístic, sense imposar en cap moment cap mena de restricció".

Miquel Ramos, d'Obrint Pas, destaca en aquest sentit com, posant-hi rigor professional, el segell ha contribuït a normalitzar músiques com la que produïen i a dur-la més enllà de certs cercles estrictament militants: "Avui vegem com grups no no

més catalans o valencians, sinó també de tot l'Estat, que tenen lletres reivindicatives, omplen estadis sencers. I això -remarca Ramos- és gràcies al treball que han fet segells com Propaganda, apostant per grups que tenien en principi un públic molt significat, han aconseguit, el grup i les discogràfiques, fer que haja agradat a molta gent més enllà de les idees polítiques. Perquè no agradava només pel que es deia sinó per la música que feia, i això és perquè hi havia qualitat".

"No durareu dos dies"

"Quan començàvem i repartíem un 50% dels *royalties*, mentre altres discogràfiques en repartien un 5%, un 8% o un 12%, ens deien: 'No durareu dos dies'. Quan agafàvem un grup del País Valencià que cantava en català, ens deien: 'No durareu dos dies'. Quan volíem anar a Alemanya a fer gires, el mateix... I hem demostrat que sí. Al remat, després de 25 anys i seguint la nostra filosofia de treball, hem fet gires per tot el món. Hem estat a Àsia (el Japó i Corea), Llatinoamèrica (Xile, l'Equador, l'Uruguai, Colòmbia, Cuba, Veneçuela, Mèxic, l'Argentina...), a tot Europa i part d'Àfrica; hem estat a les llistes de discos més venuts de l'Estat; algunes de les bandes que treballen amb Propaganda han actuat als principals festivals... I ho hem fet a la nostra manera, amb els nostres valors de sempre i cantant en català. Ens sentim molt orgullosos de nosaltres i de la nostra gent", conclou Lituš Tenesa. ●

En comú, fem camí
Fes-te'n sòcia per 50€ a l'any

LA REPARTIDORA

Llibreria associativa · Espai Editorial · Pensament crític

C/Reverend Rafael Tramoyeres 8, Benimaçlet (València) larepartidora.org

Collectiu Ronda
Defensem tots els teus drets
www.cronda.coop
T. 932682199

Càntut

Festival de Cançons de tradició oral
Cassà de la Selva, del 19 al 21 de novembre de 2021
www.cantut.cat

malal·letra

El meu net Joan

El relat de Josep Pimentel

Aquest matí, quan ja havia esmorzat i em disposava a escriure, ha aparegut per casa el meu net Joan. Estava molt alterat, tenia una bretxa profunda al pòmul, però no sagnava, el cabell esvalotat i la roba bruta. I desprenia una forta olor.

Feia l'efecte que venia d'un camp de batalla.

El primer que ha fet és anar a dutxar-se i a canviar-se de roba. S'ha posat uns pantalons curts i una samarreta meus que li venien grans. Li he preparat un te verd que compartíem i una vegada s'ha calmat m'ha explicat el que havia succeït.

El dia anterior, a primera hora de l'alba, les Unitats d'Intervenció Policial (UIP) havien desallotjat de manera desproporcionada el Cinema Princesa. Era un edifici situat en ple cor de Barcelona, que havia estat abandonat feia més de vint anys, i que l'Assemblea d'Okupes de Barcelona havia decidit ocupar al març d'aquest mateix any. El Cinema Princesa era un emblema pel moviment okupa i un important focus de resistència i de cultura alternativa de la Barcelona postolímpica. Joan forma part de l'Assemblea, n'és un membre molt actiu. Jo, com havia decidit aïllar-me en el meu retir espiritual, i no tinc ni televisió ni escolto la ràdio, no m'havia assabentat de la notícia. Joan viu al barri de la Ribera. M'ha explicat que un soroll infernal el va despertar de matinada. Més tard, es va assabentar que aquell soroll el produïa un helicòpter de la Policia Nacional que sobrevolava l'edifici okupat. Tot el barri es va posar

dempeus. Joan es va concentrar al costat d'altres companys i veïns als voltants del Cinema Princesa. La Via Laietana estava tallada. Hi havia franc tiradors disparant pilotes de goma contra els okupes que estaven resistint al terrat de l'edifici, situat en el número 14 de l'antiga Via Durruti. El desallotjament es va executar a les nou del matí, dues hores després que entressin a l'edifici més de dos-cents policies de la UIP. Davant la desproporció de l'actuació policial es va convocar a les vuit de la tarda una gran manifestació que va arrencar del carrer Fontanella. A aquesta hora, els paletes ja havien tapiat la porta i les entrades al cinema. Els ànims estaven carregats i la ràbia

sortia pels porus de la pell dels manifestants més joves. El meu net m'ha explicat que a l'alçada de la comissaria de Vilardell van començar els altercats amb la policia. Hi havia molta gent, gairebé no s'hi podia caminar. M'ha explicat que quan estaven baixant per la Via Laietana, a l'altura del Palau de la Música, van començar a sentir el soroll dels trets i veure volar pilotes de goma. Les persones concentrades corrien sense saber cap a on anaven. Ell es va quedar quiet i va ser atropellat per un grup de manifestants. Va caure a terra. En aixecar-se, va veure enfront d'ell un grup d'antidisturbis que anaven avançant en fila, eren uns deu o dotze. Cada tres o quatre passos es paraven, recolzaven un genoll a terra, carregaven les escopetes i disparaven les pilotes de goma a discreció i apuntant als caps dels manifestants. Una d'aquestes pilotes va impactar en la cara d'en Joan. Recorda un fort impacte i res més. No m'ha sabut explicar quant temps va passar inconscient. Al cap d'una estona, es va despertar en un dels carrers adjacents al Palau de la Música. Estava assegut; una trepitjada o una empenta, no ho recorda bé, i la forta pudor que desprenia el seu cos l'havien fet despertar de la seva letargia. Marejat, va veure com volaven pedres, llambordes i materials diversos d'una obra que hi havia just al costat del Palau de la Música. Se sentien lluny sirenes de la policia o tal vegada dels bombers, no ho recorda bé.

El centre de Barcelona estava col·lapsat. Cremaven vehicles policials, diverses oficines bancàries van ser rebentades i diversos contenidors cremaven.

Després d'unes quantes escaramusses, el Joan es va retirar pel carrer Sant Pere Més Baix fins a desaparèixer de l'escenari de la batalla campal en direcció a l'Estació de França.

Encara que soc conscient que m'estic morint -m'han diagnosticat un càncer de pàncrees que s'estén pel

meu cos-, saber que encara queda algun rastre de la nostra estimada Barcelona rebel·li i llibertària em reconforta. Veure aquests ulls del meu net, la seva vitalitat, la seva enteresa i la seva manera de pensar, em fan creure que no tot està perdut i que encara hi ha algun bri d'esperança en les noves generacions. La nostra lluita no ha estat en va.

Joan s'ha acomiadat amb una forta abraçada i jo amb llàgrimes als ulls. ●

ressenyyes

Quan els sentits prenen un nou sentit

Aïda Camprubi | @La_Directa

Benvinguda a una novel·la gràfica d'escenes costumistes des del moll de l'apocalipsi. Una història de mort i sexe digna de Bataille, on els protagonistes saben molt bé què hi passa, però on hauràs de descobrir-ho en un viatge cap a les profunditats de tu mateixa. En un món on la natura ha embogit amb la humanitat i s'ha aliat amb els routers, hi ha rius de foc, piscines de semen i ocells que, en comptes de volar, cauen. Una estranya malaltia -o potser el curs natural dels esdeveniments- ha fet que el que abans estava darrere, ara surti cap endavant via malformacions o, diguem-ne, formes humanes menys heterogènies.

La protagonista és “una nena no nascuda d’una dona” que intenta provar fins a quin punt arriben els seus sentits. Vol trobar el que no li està permès. “Què m’estic perdent per culpa que els meus sentits no em permeten percebre-ho?”. De la mateixa manera que la lectora pot intentar albirar les motivacions ocultes dels personatges que l’habiten i que es dediquen a mossegar medul·les òssies, per aconseguir proteïnes i seguir endavant.

L’escriptor Francisco Jota-Pérez ens marca la banda sonora a ritme de cançons -per les quals haurèm de forçar els sentits i posar-hi nosaltres mateixes la música i textos críptics. Les escenes es desenvolupen en multitud de plans alhora, en una cadena

LLIBRE
L'Oracle
Víctor F. Dunkel i
Francisco Jota-Pérez
Extinció Edicions,
2021
68 pàgines

de presents possibles, de casualitats o potser es tracta de profecies acomplides. Ens en parlarà finalment l’oracle?

Les vinyetes de Víctor F. Dunkel són il·lustracions sufocants que no estalvien cap detall a l’ull, per escabrós que sigui. Tot i això, ves a saber si serem capaces d’endevinar tot el que hi passa. Potser l’important, més que entendre totes les profecies, sigui que aquestes imatges simbòlicament potents ens facin de mirall. Aquesta és una obra que juga d’una manera pragmàtica amb el biaix de la percepció. Els seus buits donen una força alliberadora i imaginativa, que acompanya el procés mateix dels seus protagonistes. ●

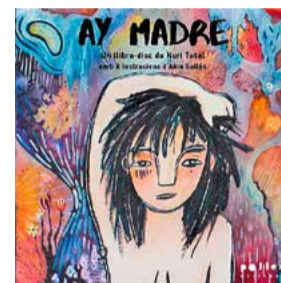
Un cant agredolç a la maternitat

Ferran Riera | @La_Directa

Núria Cela ha escollit el suggeridor nom de Nuri Total per entomar la seva carrera artística, i ens ha sorprès amb un llibre-disc dedicat a la maternitat, mirant-la des de diferents perspectives, de la més irònica a la més dramàtica, de la més quotidiana a la més onírica. I ho ha fet amb l’ajut de la il·lustradora Aina Sallés, que ha plasmat les seves composicions en una sèrie de coloristes imatges que sovint s’apropen al surrealisme sense deixar de reflectir la dura realitat.

Alternat al castellà i el català, Nuri Total aborda l’embaràs i el postpart d’una forma molt sentida, viscuda amb alegria i patiment, alternant un humor crític amb una

certa aflicció, interpretant alguns dels diversos papers que intervenen en aquesta fase biològica, des del que pertoca a la inevitable protagonista als del seu entorn més o menys immediat. Musicalment, les cançons es presenten amb un embolcall instrumental senzill, de tal forma que les lletres sempre destaquen en el seu rescut primer pla. Però el piano i l’acordió de Gregori Ferrer, el violí de Coloma Bertran i la flauta d’Héctor Casero saben jugar molt bé les seves cartes, accentuant els matisos tradicionals, jazzístics, classicistes, llatinoamericans o cabareters que van apareixent al llarg d’un ric repertori. ●

LLIBRE-DISC
Ay madre
Nuri Total
Il·lustracions d’Aina Sallés
Pol·len Edicions,
2021
52 pàgines

De les ciutats amagades a les vides amagades

Laia Santís | @laia_santis

LLIBRE
I van passar tants anys
Natàlia Cerezo
Editorial Rata, 2021
120 pàgines

Natàlia Cerezo (Castellar del Vallès, 1985) em va captivar amb el seu primer llibre *A les ciutats amagades* (Rata Editorial, 2018), un recull de contes on relata vides ordinàries amb elegància i senzillesa. Unes vides on t’hi pots trobar, perquè són plenes d’instants que formen part de la nostra intimitat.

Aquest 2021 ha tornat al panorama literari amb una novel·la. *I van passar tants anys* narra en quatre escenes les tràgiques riuades de setembre de 1962 al Vallès Occidental. Cerezo explica aquests fets de la mà de Caterina (inspirada en la seva àvia), que és una dona de classe

treballadora que viu en la resignació i la pèrdua, però des d’aquí teixeix una vida plena de forteses. Amb aquesta història, Cerezo ens apropa a una generació que coneixem de prop, però no en primera persona: la dels nostres avis i àvies. Les seves vides, relacions i realitats. Una novel·la preciosa que, tot i ser punyent, recrea -amb estil propi i molt cuidat- molt bé els personatges i les seves rutines.

“Tot canviava constantment, inexorable com una llançadora que va i torna a un punt familiar, però que no és ben bé el mateix”, medita Cerezo. ●

/ RUBÈN
POCULL
@pocull

“Amb la compassió es poden sentir desvalgudes”

Àlex Romaguera | @AlexRomaguera

Noemí Font,
activista pels drets
de la infància i
autora de ‘La
revolució Shiwa’

Girona va acollir el 7 de novembre la primera cursa adaptada per a infants i joves amb mobilitat reduïda. La iniciativa s’inspirava en la cursa que Noemí Font va organitzar el 14 d’agost a l’avinguda de la Catedral de Barcelona coincidint amb les festes de Sant Roc. Mare d’Emma, una nena de 6 anys amb espina bífida, va voler que la seva filla i altres nens i nenes amb diversitat funcional gaudissin d’una activitat a l’espai públic, on els recintes d’oci no estan concebuts perquè hi puguin jugar. Per aquesta mestra de professió, les curses poden conscienciar la població d’aquesta realitat. D’això també parla a *La revolució Shiwa* (Excellence Editorial, 2020), un conte d’aventures sobre una nena amb característiques especials, la venda del qual ajudarà la recerca que està impulsant Vall d’Hebron Institut de Recerca (VHIR).

Com vas afrontar el fet que la teva filla nasqués amb espina bífida?

Vaig passar dos anys i mig d’un dol complicat, durant el qual vaig deixar la feina perquè havíem de portar-la cada dia a l’hospital a fer-se revisions. Sort del permís que permet els pares que pateixen aquestes circumstàncies atendre els fills i no perdre el contracte laboral. En tot cas, m’he limitat a sobreviure i, en la mesura que he sabut, assegurar-me que ella i el seu germà Miquel estiguin alimentats, abrigats i estimats degudament.

Quin grau de dependència té Emma?

Figura a la llista de persones afectades per malalties greus. Però la meua filla no està malalta. Té una malformació de la columna vertebral que li provoca seqüeles motores, de sensibilitat i control dels esfínters. Necessita un caminador i ha de ser sondada cada tres hores per controlar-li l’evacuació d’orina, d’aquí que hem d’estar molt pendents d’ella. De tota manera, no vull sobreprotegir-la, perquè ha de poder desenvolupar-se per ser autònoma quan sigui gran.

Fa tres anys vas començar a exigir polítiques inclusives en aquest àmbit. Què t’hi va empènyer?

Ho vaig fer com una teràpia que m’ha ajudat a transformar la frustració en coses positives. Una part obeeix el meu caràcter enèrgic i rebel, ja que sempre m’he revoltat davant les injustícies. També, ser mestra m’ha servit per adonar-me que les escoles no estan preparades per atendre els alumnes amb necessitats especials.

L’administració no garanteix aquests drets?

Cada família ha d’espavilar-se. I això és frustrant, perquè t’hi deixes la pell i una fortuna en advocats. En el nostre cas, i després de molt protestar, vam aconseguir que el 2017 una facultativa li canviés la sonda a l’escola, tal com estableix el decret d’educació inclusiva, o que ara tinguem una altra que ve a casa a fer-li cures. Però ve a costa del fet que el CAP del poble on vivim estigui desatès unes hores, i això no pot ser.

Consideres que és un primer pas?

Sí, però en queden molts més. Per començar, que tinguin espais d’oci adaptats a les seves necessitats. Avui, a Barcelona, tan sols deu de les mil àrees de joc infantil que hi ha compleixen aquestes condicions, i si n’incorporen, és perquè darrere hi ha una queixa. Així va passar l’any passat, quan després de molt insistir, l’Ajuntament de Barcelona va instal·lar una rampa accessible al parc que teníem al costat de casa.

Les aules tampoc són prou inclusives?

Aquesta és l’altra assignatura pendent, que els nens i nenes amb mobilitat reduïda i altres discapacitats puguin cursar sense problemes a l’escola ordinària i no ser segregats a una d’especial. Encara esperem que els departaments de Salut i Educació estableixin els protocols per facilitar aquest dret tan elemental. Malauradament, en ser quatre les famílies que ho reclamem, som els últims de la cua.

Aquestes mesures han d’anar acompanyades d’un canvi social?

Sens dubte, perquè sovint només rebo compassió. No dubto que hi ha bons sentiments entre la gent, però amb la compassió correm el perill que nenes com Emma es vegin assenyalsades i se sentin persones desvalgudes que no poden ser felices. Per això, quan em diu que té dificultats, li transmeto que,

a un altre nivell, tots en tenim. Hi ha nens i nenes sords, altres cecs i tothom, en algun moment de la vida, necessita ajuda. Recordo el dia que un alumne va mirar-la i va dir: “No camina”. I ella va respondre: “Sí que ho faig, però d’una altra manera”.

Més enllà de promoure les curses adaptades, has publicat el conte infantil *La revolució Shiwa*. Ha estat una altra via del mateix objectiu?

Vaig bolcar tota la creativitat perquè fos amè i agradable de llegir. I estic contenta perquè funciona. N’hem fet una segona edició i m’agradaria escriure’n un destinat als adolescents. No sé d’on trauré el temps, però espero trobar-lo per aquest i altres projectes. ●

“Un alumne va mirar-la i va dir: ‘No camina’. I va respondre: ‘Sí que ho faig, però d’una altra manera’”